

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
DIVADELNÍ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Praha, 2020

Lumíra Přichystalová

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

DIVADELNÍ FAKULTA

KATEDRA ALTERNATIVNÍHO A LOUTKOVÉHO DIVADLA

Herectví alternativního a loutkového divadla

DIPLOMOVÁ PRÁCE

DIVADLO V DOBĚ KORONAVIRU

Lumíra Přichystalová

Vedoucí práce: MgA. Marta Ljubková

Oponent práce: MgA. Vladimír Novák, Ph.D.

Datum obhajoby: 16. září 2020

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2020

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

THEATRE FACULTY

Department of Alternative and Puppet Theatre

Acting of Alternative and Puppet Theatre

DIPLOMA THESIS

THEATRE IN THE TIME OF CORONAVIRUS

Lumíra Přichystalová

Supervisor: MgA. Marta Ljubková

Opponent: MgA. Vladimír Novák, Ph.D.

Date of exam: September, 16th 2020

Academic degree: MgA.

Prague, 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: **Divadlo v době koronaviru** vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne 20. Srpna 2020

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Evidenční list

Uživatel stvrzuje svým podpisem, že tuto práci použil pouze ke studijním účelům a prohlašuje, že jí vždy řádně uvede mezi použitými prameny.

[illegible]

Abstrakt

Cílem mé diplomové práce je snaha pojmenovat základní problémy a změny, které přinesla a může opět přinést koronavirová krize na divadelní tvorbu a její zprostředkování v čase sociální izolace. Práce je motivována mými vlastními zkušenostmi s divadelní tvorbou v mimořádné době, kdy divadlo přišlo o své přirozené prostředí a muselo sáhnout po jiných alternativách. Snaží se nastítnit situaci divadel u nás a ve světě, pak na základě vlastní zkušenosti popisuje dopad krize na různé aspekty divadelní tvorby včetně jejího zprostředkování. Zabývá se tedy motivací, inspirací, cílovou skupinou, samotným herectvím, propagací, sledovaností a zpětnou vazbou. V závěru je pohled na možnou budoucnost divadla v krizové situaci a několik zobecňujících otázek, jejichž odpovědi vycházejí ze subjektivního pohledu na celou problematiku.

Abstract

The aim of my diploma thesis is to name the basic problems and changes that the coronavirus crisis has brought and can bring again to theatrical production and its mediation in times of social isolation. The work is motivated by my own experience with theater production at an extraordinary time, when the theater lost its natural environment and had to reach for other alternatives. It tries to outline the situation of theaters in our country and in the world, then, based on my own experience, it describes the impact of the crisis on various aspects of theater production, including its mediation. It deals with motivation, inspiration, target group, acting itself, promotion, viewership, and feedback. In the end, there is a view of the possible future of theater in a crisis and several generalizing questions, the answers to which are based on a subjective view of the whole issue.

Poděkování

Velký dík patří vedoucí mé diplomové práce Martě Ljubkové za konzultace a připomínky, které pro mě vždy byly velkým přínosem.

Dále chci poděkovat Janu Fričovi za inspirativní myšlenky k tématu mé diplomové práce.

Děkuji také svým kolegům Janu Večeřovi a Janu Bradáčovi za příjemnou práci v souvislosti s pořadem Škola Ypsilon.

Dále děkuji Janu Schmidovi a celému Studiu Ypsilon za možnost zrealizovat pořad Škola Ypsilon v krizové době.

Děkuji Yaseru Danielovi Reizkovi za pomoc při hledání zdrojů informací, za pomoc při překládání anglických textů a jeho cenné připomínky.

V neposlední řadě děkuji Jitce Nohové za ochotu vždy poskytnout informace a rady týkající se studia.

Obsah

1. Úvod	9
2. Koronavirus – fakta a dopad	11
2.1 Vývoj epidemie v čase	11
2.2 Vliv opatření na českou divadelní obec	12
3. Pandemická divadelní situace ve světě	14
3.1 Bezprostřední dopad	14
3.2 Příklady zahraniční tvorby	16
4. Pandemická divadelní situace v ČR	18
4.1 Činnost některých českých divadel během karantény	20
4.2 Drive-in festival Art parking	24
4.3 Kulturní program pro děti během karantény	25
5. Dilema tvorby a zprostředkování divadelního umění v době koronaviru	28
6. Osobní zkušenost s divadlem v karanténě	31
6.1 Motivace, inspirace, volba tématu a žánru	31
6.1.1 Motivace	31
6.1.2 Inspirace	32
6.1.3 Volba tématu a žánru	32
6.2 Cílová skupina	33
6.3 Proces zkoušení	34
6.4 Herectví	35
6.4.1 Livestream	36
6.4.2 Neviditelný divák	37
6.4.3 Hraní v roušce	38
6.4.4 Míra improvizace	39
6.5 Podpora ze strany Ypsilonky	40
6.6 Propagace a PR	40
6.7 Sledovanost a zpětná vazba	42
6.8 Osobní ohodnocení projektu	45
7 Závěr	46
7.1 Úvaha do budoucna	46
7.1.1 Zpětný vliv ŠY na Ypsilonku	46
7.1.2 Transformace ŠY	46
7.2 Otázky a obecná shrnutí	48
8 Literatura a použité zdroje	51
Seznam příloh	55

1. Úvod

Před začátkem psaní své magisterské diplomové práce jsem zvažovala několik možností, kam by měla směřovat. Myšlenka pojmout divadlo v době koronaviru jako téma diplomové práce přišla až v době, kdy já sama jsem okolnostmi byla donucena být aktivní a hledat alternativní řešení v naprosto mimořádné době, která hluboce zasáhla kulturu jako celek a osobní život každého z nás. Věděla jsem, že se pouštím do neznámých vod a že ve své práci nemohu zohlednit všechny divadelní aktivity a aspekty, které krize přináší. Má diplomová práce proto neaspiruje na hledání řešení divadelní krize v době koronaviru. Přesto jsem cítila jakési nutkání pokusit se toto téma otevřít a vyvodit, pokud je to vůbec možné, obecnější tvrzení pro divadlo v době koronaviru.

Postup, který jsem zvolila pro zpracování celé diplomové práce, je seznámit čtenáře se svými a jinými zkušenostmi, formulovat úskalí a dilemata, která provází divadelní tvorbu a její zprostředkování v čase sociální izolace a pokusit se hledat společné jmenovatele, které by bylo možné shrnout do obecně platného závěru.

V první řadě jsem nastínila vývoj koronavirové krize u nás i ve světě. Protože celý jev je nový a celosvětový, rozhodla jsem se seznámit se s tím, jak tuto situaci v zahraničí vnímají a jak se s ní vyrovnávají. Náhled do světa byl velmi užitečný pro srovnávací účely. Práce poukazuje na některé způsoby tvorby a sdílení divadelního umění v době koronavirové krize. Následně jsem zmapovala činnost divadel v době koronaviru u nás.

Práce pak pokračuje úvahami vycházejícími z mé osobní zkušenosti s dětským živě streamovaným¹ pořadem **Škola Ypsilon** a z výpovědí několika českých umělců. Takto vznikla otázka, zda divadlo v době sociální izolace, které se logicky liší od divadla tak, jak ho známe, neboť postrádá své přirozené prostředí a fyzickou přítomnost všech aktérů v čase a prostoru, dokáže dlouhodobě přežívat, jak je vnímáno příjemci, jaké změny přináší co do motivace a inspirace, samotné tvorby a jejího zprostředkování.

Své pracovní zkušenosti v době koronaviru jsem mohla popsat v kapitole o inspiraci, motivaci, volbě tématu a žánru „krizového divadla“, cílové skupině, procesu zkoušení, herectví, propagaci a PR, sledovanosti a zpětné vazbě.

---

¹ Streaming je technologie kontinuálního přenosu audiovizuálního materiálu mezi zdrojem a koncovým uživatelem.

V závěru práce shrnuji otázky a úskalí divadelní tvorby v karanténě, pokouším se zobecnit, co zobecnit lze, a uvažovat o tom, jak by divadelní situace mohla vypadat v případě návratu či trvání krize.

2. Koronavirus – fakta a dopady

Cílem této práce není zabývat se pandemií **Covid-19** v globálním měřítku. Nicméně považuji za důležité připomenout fakta kolem šíření tohoto viru a stručně zrekapitulovat vývoj událostí spojených s pandemií v České republice.

2.1 Vývoj epidemie v čase

Koncem roku 2019 vypukla ve čínském městě Wu-chan epidemie virové choroby s názvem Covid-19². I přes to, že celý svět byl s touto skutečností obeznámen, v polovině ledna 2020 čínští virologové prohlašovali, že jakákoliv epidemiologická opatření jsou zbytečná i přesto, že byl potvrzen přenos viru z člověka na člověka.

Teprve až koncem ledna 2020 byl vyhlášen **globální stav zdravotní nouze**³ a v první polovině března 2020 bylo šíření Covid-19 prohlášeno za pandemii, tedy epidemii, která se šíří po celém světě. Tentýž měsíc byla organizací **World Health Orgaization**⁴ za epicentrum nákazy vyhlášena Evropa. V polovině měsíce června 2020 se Covid-19 rozšířil do všech zemí světa, vyjma Antarktidy.

První opatření v souvislosti s pandemií, vydávaná **Ministerstvem zdravotnictví ČR**, se týkala především pracovníků Letiště Václava Havla v Praze, dále se také vztahovala na cestující, kterým měly být podávány relevantní informace ohledně hrozící nákazy koronavirem. Další opatření byla zavedena začátkem února, kdy byly do odvolání zakázány všechny přímé lety z Číny na všechna mezinárodní letiště v ČR. Začátkem posledního týdne v tomtéž měsíci rozšířené předsednictvo **Bezpečnostní rady státu** (BRS) vydalo prohlášení, že nedoporučuje cesty do Lombardie a Benátska v Itálii. Podle doporučení vlády lidé měli zvážit, zda vůbec jezdit do ciziny. Tato opatření byla vydávána v lednu 2020 a prozatím neměla žádný vliv na kulturní život. Ovšem nikdo netušil, co bude následovat příští měsíc.

1. března 2020 oznámil ministr zdravotnictví Adam Vojtěch potvrzení prvních tří případů nákazy Covid-19 v České republice. Hned druhý den pozastavila BRS letecká spojení s oblastmi v severní Itálii a v Jižní Koreji. BRS a Ministerstvo zdravotnictví následně přijaly mimořádné opatření, kterým všem pořadatelům hromadných akcí na

---

² Onemocnění COVID-19 je způsobeno novým typem koronaviru s odborným označením SARS-CoV-2. Jedná se o vysoce infekční onemocnění, které se projevuje zejména horečkami, respiračními potížemi (kašel, dušnost), bolestí svalů a únavou. U starších a chronicky nemocných osob může nemoc mít vážnější průběh a může vést i k úmrtí.

³ Ohrožení veřejného zdraví mezinárodního významu.

⁴ Světová zdravotnická organizace je agentura Organizace spojených národů. Je koordinační autoritou v mezinárodním veřejném zdraví. Centrálu má v Ženevě ve Švýcarsku.

území ČR, s předpokládanou účastí nad 5000 osob denně, nařizuje oznámit takové akce místně příslušné krajské hygienické stanici, což se pochopitelně týkalo i kulturních akcí. Toto opatření se stále netýkalo divadel. Situace se rapidně změnila 8. března, kdy Ministerstvo zdravotnictví vydalo mimořádné opatření, které se týkalo nařízení karantény pro ty, kdo byli s nakaženými osobami v kontaktu, a 10. března rozšířila BRS zákaz hromadných akcí i na ty, kde je najednou více než 100 osob. Opatření vlády vyvrcholila dne 12. března vyhlášením **nouzového stavu** na celém území ČR. 13. března vydala vláda nařízení, podle kterého byla do odvolání zakázána divadelní, hudební, filmová a další umělecká činnost. Tímto dnem se uzavřela všechna česká divadla.⁵

2.2 Vliv opatření na českou divadelní obec

Tato ochranná opatření měla zásadní vliv na společnost a v podstatě na všechny doposud zaběhnuté životní, sociální, ekonomické a kulturní systémy. Právě tím, jak vyhlášení karantény omezilo kulturní život, a především divadelní provoz, se budu nadále zabývat.

Ihned po vyhlášení zákazu pořádání akcí nad 100 osob bylo jasné, že si divadla budou muset připravit katastrofické scénáře. Především nezávislá scéna, herci a další umělecké profese na volné noze, byly nejvíce ohroženy. Herci na volné noze jsou závislí na honorářích za jednotlivá odehraná představení a žijí tzv. ze dne na den. Samozřejmě se tento problém netýkal jen herců, ale také ostatních zaměstnanců divadelního provozu, jako jsou technici, produkční, scénografové atd., kteří pracují v nezávislých divadlech, a nejen v nich. Většina z nich je totiž osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ), nikoliv zaměstnanci divadelního provozu, stejně jako herci. OSVČ se tak lehce mohly ocitnout v existenční tísní.

Podle dostupných informací i vlastních zkušeností vím, že zaměstnanci divadel zřizovaných státem či městem dostávali kolem 50–80 % mzdy. Komerční a soukromá divadla v některých případech mohla využívat grantů a podpory měst. Celková situace však i za těchto okolností nebyla příznivá.

---

⁵ Vývoj událostí v čase – Aktuální informace o COVID-19. *Aktuální informace o COVID-19 – Oficiální informační portál Ministerstva zdravotnictví České republiky* [online]. Copyright © 2020 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/vyvoj-udalosti-v-case/>

Koronavirus pro živnostníky / OSVČ přinesl řadu státních opatření:

- **Příspěvek pro OSVČ ve výši 25 000 Kč v období do 30.4.2020.** Kompenzační bonus v 2. bonusovém období **od 1. 5. do 8. 6. 2020 zůstává 500 Kč/den.**
- **Ošetřovné i pro OSVČ** při péči o dítě do 13 let. **Za 1 den v březnu** se vyplácí částka **424 Kč**, **od dubna se ošetřovné zvyšuje na 500 Kč na den.**
- Možnost podat **daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob do 18. 8. 2020**, není potřeba žádat o posunutí termínu.
- Možnost **uplatnit ztrátu vykázanou v roce 2020 zpětně** ve svých základech daně v roce 2019 a 2018 - zavedení institutu zpětného působení daňové ztráty.
- Byla prodloužena lhůta pro **podání Přehledu OSVČ za rok 2019 do 3. 8. 2020**, současně je třeba doplatit pojistné.
- Od března **do srpna 2020 neplatí OSVČ zálohy na sociální a zdravotní pojištění.**⁶

I přesto, že se některá divadla a umělci všeho druhu ocitli v existenční krizi, snažili se projevovat a sdílet tvůrčí energii. Strhla se vlna hledání jiných způsobů, jak tvořit a sdílet umění. A tak se umělci, ve většině případů, přestěhovali z „klasického“ jeviště na jeviště virtuální.

---

⁶ Koronavirus a OSVČ - Co se změnilo pro vás? – Kurzy.cz. Kurzy.cz [online]., <https://www.kurzy.cz/investice/koronavirus/osvc/>

3. Pandemická divadelní situace ve světě

Nyní se pokusím ve stručnosti nastínit situaci divadel v době pandemie v zahraničí.

3.1 Bezprostřední dopad

Za hranicí ČR byla učiněna mnohdy drastičtější opatření z hlediska předpokládané doby vyřazení divadel a dalších kulturních institucí a aktivit z činnosti kvůli nezbytné sociální izolaci. Záleželo nejen na vývoji pandemie v té dané zemi, ale i na přístupu její vlády ke krizi – jak moc striktní karanténní opatření byla zvolena, jak rychle a intenzivně se omezení uvolňují a podobně. V zemích, jako jsou Itálie, Španělsko, Británie, Francie či Spojené státy, dodnes nejsou vyhlídky divadel a vůbec živého umění zcela jasné.

Podle zahraničních zdrojů je evidentní, že například divadla na **Broadwayi** v New Yorku neotevřou dříve než 3. ledna 2021⁷. Tím, že se celá situace spojená s koronavirem neustále mění, nemusí být toto datum platné. Divadla ve čtvrti **West End v Londýně** začátkem června uvedla, že nemají šanci otevřít dříve než 1. srpna 2020.⁸ Podle dostupných zdrojů se nakonec znovu otevřou až v roce 2021.⁹

Dlouhodobé pozastavení činnosti světově proslulých divadel představuje nevídané finanční ztráty a existenční hrozbu pro statisíce umělců a další profese spojené s divadelní tvorbou. Například **Metropolitní opera v USA** měla do konce března ztratit příjmy ve výši 60 milionů USD.¹⁰ Italská divadelní scéna, podle dostupných zdrojů, nepočítá se zotavením dříve než za 2 roky.¹¹

---

⁷ Broadway is now officially closed until 2021. *Time Out | Best Things To Do and Events In Cities Worldwide* [online]. Copyright © 2020 Time Out America LLC and affiliated companies owned by Time Out Group Plc. All rights reserved. Time Out is a registered trademark of Time Out America LLC. [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.timeout.com/newyork/news/broadway-will-officially-stay-dark-until-2021>

⁸ West End confirms closure until at least August | WhatsOnStage. *Theatre shows, special offers, news, reviews and more | WhatsOnStage* [online]. Dostupné z: https://www.whatsonstage.com/london-theatre/news/west-end-closure-august-covid-lockdown_51712.html

⁹ When will London theatres reopen and how will they adjust to post-lockdown life? | London Evening Standard. *London News | London Evening Standard - London's newspaper* [online]. Dostupné z: <https://www.standard.co.uk/go/london/theatre/london-theatre-reopen-coronavirus-lockdown-lifted-a4433986.html>

¹⁰ Art + Museum Transparency on Twitter: "This will be a thread for tracking museum layoff news. Not interested in doom-posting, but this info seems imp to track so we can all see which staff are hit hardest, which leaders take pay cuts, who's being transparent, etc. Please send links / mute if you need. #museumlayoffs". *Wayback Machine* [online]. Copyright © 2020 Twitter [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20200325185649/https://twitter.com/AMTransparency/status/1242869675425443840>

¹¹ Coronavirus: The show can't go on! How much will Italian actors, companies and theatres lose? | Euronews. *Latest breaking news available as free video on demand | Euronews* [online]. Copyright ©

V tomto krizovém období se divadla v žádné zemi neobejdou bez pomoci státu. Petice podepsána více než 50 uměleckými a kulturními organizacemi v Austrálii v březnu 2020 požádala stát o finanční podporu ve výši téměř 112 miliard australských dolarů, z toho téměř jednu miliardu pro živé umění.¹² Anglická rada pro umění oznámila, že 160 milionů GBP bude poskytnuto pro umělecké organizace, včetně 50 milionů GBP pro organizace, které obvykle nefinancuje, a 20 milionů GBP pro nezávislé umělce.¹³ Vláda USA přislíbila **Národní nadaci umění** 75 milionů dolarů.¹⁴

O divadelní krizi ve světě píše **Jana Soprová** v Divadelních novinách. Článek s názvem *Divadlo v době koronaviru* vyšel 31. března 2020. Soprová říká, že k projevům a sdílení tvůrčí energie a hledání způsobů, jak se skrze divadlo vymanit z chmur doby, přibývá ještě jeden aspekt: „*Do kultury jsou investovány miliony. Což je taky důvod, proč zejména v USA určitou dobu trvalo, než byla kvůli pandemii uzavřena veškerá divadla, koncertní sály i stadiony. Jsme uprostřed nejisté doby, protože nikdo netuší, jak dlouho budou tato tvrdá opatření trvat.*“¹⁵

Soprová pak popisuje přístupy různých států ke koronavirové krizi. Například **Sabine Verheyen**, předsedkyně Výboru pro kulturu a vzdělávání EU, v prohlášení vydaném 17. března apeluje na Komisi Výboru a členské státy EU, aby kulturní sektor uklidnily prohlášením, že udělají vše, co mohou. Především prostřednictvím značné finanční podpory. Britský ministerský předseda Boris Johnsonrazil teorií regulovaného získávání imunity nakažením celého národa s tím, že školy ani kulturní zařízení se zavírat nebudou. Divadla dostala jen doporučení, aby učinila opatření podle svého. Soprová v článku v souvislosti s Johnsonem cituje dramatika **Jamesa Grahama**, který na svém Instagramu napsal: „*Uzavření divadel může zachránit životy. To je fajn. Takhle to řekl Boris Johnson, ale nebral v úvahu, že to pro mnohé z oboru může znamenat likvidaci. Řekli jste lidem, ať se drží dál od divadel, ale že divadla nemáme*

---

euronews 2020 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.euronews.com/2020/03/17/coronavirus-the-show-can-t-go-on-how-much-will-italian-actors-companies-and-theatres-lose>

¹² Australia Council announces \$112M investment over four years in small to medium arts organisations | Australia Council. Home Australia Council [online]. Dostupné z: <https://www.australiacouncil.gov.au/news/media-centre/media-releases/australia-council-announces-112m-investment-over-four-years-in-small-to-medium-arts-organisations/>

¹³ Arts Council England Has Launched a \$190 Million Emergency Relief Package for Creative Organizations and Artists. *artnet News | The Global Art Market Newswire* [online]. Copyright ©2020 Artnet Worldwide Corporation. All Rights Reserved. [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://news.artnet.com/art-world/arts-council-england-emergency-relief-fund-1814829>

¹⁴ Arts Groups, Facing Their Own Virus Crisis, Get a Piece of the Stimulus - The New York Times. *The New York Times - Breaking News, World News & Multimedia* [online]. Copyright © [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/03/24/arts/coronavirus-arts-bailout.html>

¹⁵ Divadlo v době koronaviru – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadlo-v-dobe-koronaviru>

zavírat. Avšak když není oficiálně nařízeno zavření, nemohou si divadla nárokovat kompenzace, a když nebudou mít peníze, nepřežijí. Tak nám proboha aspoň dejte šanci bojovat! Bylo to absolutně nezodpovědné prohlášení. Závídím francouzským kolegům, kterým jejich vláda slíbila bohatý balíček opatření, kterými podpoří obor, a podpořila je prohlášením, že nikoho nenechají padnout (zbankrotovat).“¹⁶

3.2 Příklady zahraniční tvorby

Podobně jako u nás se všude v zahraničí rodila jedna iniciativa za druhou. Zahraniční tvorba během pandemie byla opravdu bohatá a zasloužila by si větší prostor. Uvedu však jen některé příklady.

Kromě zpřístupňování archivů, vystupování slavných osobností ať s četbou poezie, próz nebo s vlastní tvorbou, zveřejňování dokumentů, rozhovorů s divadelními tvůrci, zaznamenala jsem pár dalších zajímavostí.

Zaujal mě zvláště experiment německého divadelního souboru **Deutsches Theatre** v Göttingenu, který přišel s nápadem, jak se vypořádat se sociální izolací a zároveň předvést divadelní umění pro přítomného diváka. Hra **Metoda** je totiž na jedné straně adaptací novely, která pojednává o zdravotní diktatuře, což v době koronaviru je velmi aktuální, a na straně druhé se přizpůsobuje koronavirovým omezením tak, že se částečně odehrává v dopravních prostředcích a jiných uzavřených prostorách před diváky, kteří jsou zavření ve svých vozidlech, do kterých jsou hlasy herců a další efekty přenášeny prostřednictvím zvukové techniky.¹⁷

Divadelní autor, režisér a performer **Joshua William Gelb** přišel s experimentem. Na svém webu píše: „Vytvořil jsem novou divadelní laboratoř: sdílené místo digitální i hmatatelné s formalizovanou estetickou integritou. Řekněte tomu divadlo, pokud chcete. Nebo to klidně nazvěte skříň, což je to, o co tu jde. Přesněji řečeno, je to skříň 4x8x2 metrů. Cílem je zaprvé zjistit, jak se příběhy a zkušenosti, které chceme sdílet, musí přizpůsobit této digitální formě, aby si udržely svou výraznou divadelnost, a zadruhé pochopit, jak může více umělců v nadcházejících měsících/letech spolupracovat, přestože nemohou navázat přímý fyzický kontakt.“¹⁸

¹⁶ Divadlo v době koronaviru – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadlo-v-dobe-koronaviru>

¹⁷ German theatre company performs in a car park due to coronavirus restrictions | Euronews. *Latest breaking news available as free video on demand* | Euronews [online]. Copyright © euronews 2020 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.euronews.com/2020/05/24/german-theatre-company-performs-in-a-car-park-due-to-coronavirus-restrictions>

¹⁸ Theatre in Quarantine. [online]. Dostupné z: <http://www.joshuawilliamgelb.com/theater-in-quarantine>

Existuje 9 dílů tohoto experimentu, kde je originálním způsobem kombinována klasická divadelní tvorba s filmovými triky a střihy. Vedle živých vystoupení používá autor i předtočená videa. Délka performance se pohybuje v rozmezí 3 až 36 minut.¹⁹

Neméně zajímavý byl projekt ukrajinského divadla **DAKH** zvaný **ZoomTime**. Jde o živě streamovaný seriál o třech dílech, z nichž každý je samostatným dílem, ale všechny jsou propojené společnou historickou realitou. Kombinuje divadelní a filmové umění v nový formát - „zoom_theatre“. Slovy samotného webu DAKH: „*Je to úplně jiný pohled na existenci herce online, simultánní a totální přítomnost.*“²⁰

Ve světě se již dlouhou dobu před koronavirovou krizí začalo s divadlem tvořeným pro virtuální prostor a zprostředkovaným streamem. Někteří autoři divadelních inscenací či performancí v době karantény počítají s rozvíjením svých projektů i po ní. Například americké **Anacortes Community Theatre**²¹ vytvořilo hudebně divadelní projekt, kterého se mohla účastnit veřejnost. Jednalo se o obdobu muzikálu s názvem **The Cast of Disne's High School Musical** s účastí až 26 dětí a divadlo se rozhodlo v této činnosti pokračovat i po skončení krize.

Britský server **Insider** 10. dubna 2020 přinesl v tomto ohledu zajímavý názor, kde používá termín „Digital Theatre“ (digitální divadlo). Píše: „*To je budoucnost živého divadla, alespoň prozatím. Je to jedna z pozitivních uměleckých sil, které se vynořily z pandemie koronaviru, jeden prvek širší demokratizace umění, která následovala po koronavirové krizi.*“²²

Do virtuálního prostoru se mimo divadelních projektů přesunuly i některé festivaly, např. německý **Radar Ost Digital**²³, americký **Summer Theatre Fest**

---

¹⁹ TiQ / The 7th Voyage of Egon Tichy / Co-Produced by Sinking Ship - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2020 Google LLC [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=K6llmZRh19M&list=PLs-asrkF9DAMecjknPPTDoMCUiRdhPe0&index=1>

²⁰ ZoomTime [SMUTA]: digital theatrical serial from CCA "DAKH". «*ДАХ Діму*» / театральна школа для дітей та підлітків при «ЛЦМ ДАХ» [online]. Dostupné z: <https://dakh.space/zoomen>

²¹ Quarantine Theatre – Anacortes Community Theatre. *Anacortes Community Theatre – Anacortes Community Theatre* [online]. Dostupné z: <https://acttheatre.com/quarantine-theatre/>

²² Streaming theater production: 'Unprecedented' will respond to pandemic - Insider. *Insider* [online]. Copyright © Bram Stein. License [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.insider.com/streaming-theater-production-unprecedented-will-respond-to-pandemic-2020>

²³ Deutsches Theater Berlin - Radar Ost Digital. *Deutsches Theater Berlin - Aktuelles* [online]. Dostupné z: <https://www.deutschestheater.de/programm/a-z/radar-ost-digital/?fbclid=IwAR2A6ecXphEdVlyh7r2ihdCBgFWP1bN941I3i0MI5Uc9worYwWVV4p09Udo>

přejmenovaný na **Quarantine Theatre Fest**²⁴ nebo třeba i indický **Quarantine Theatre Festival**²⁵.

4. Pandemická divadelní situace v ČR

Situace u nás se příliš nelišila od té v zahraničí. Mimořádný stav se vyhlásil na jeden měsíc s možností prodloužení. To vyžadovalo změnu dramaturgických plánů, přerušování zkoušení, přesouvání premiér, hledání příhodného řešení s vrácením již zakoupených vstupenek atd. Po prvním prodloužení mimořádného stavu v první polovině dubna 2020 se však strhla debata o tom, zda mohou divadla vůbec přežít. Ekonomický a existenční tlak na jednotlivce i instituce byl čím dál větší.

20. dubna v rozhovoru na ČT24 v pořadu *Události a komentáře* řekl ministr kultury **Lubomír Zaorálek**, že bude záležet na tom, jaké informace o šíření viru ministerstvo obdrží a podle toho se bude snažit prokázat, že je možné v bezpečném režimu divadla zpřístupnit a definovat, jakým způsobem lze organizovat život v divadlech, muzeích atd. Také podle Zaorálka záleželo na schopnosti zajistit v dotyčných organizacích bezpečnost a hygienická opatření. Celá situace okolo provozu kulturních institucí byla zmatená. Ani sám ministr kultury Zaorálek nedokázal, byť přibližně, odhadnout časový rámec pro návrat divadelního provozu. Slovy redaktora, který se v rozhovoru obrací na herce **Davida Prachaře**: *„Ze strany vlády přicházejí neustále protichůdné informace. Levá ruka neví, co dělá pravá. Nemáte pocit, že substrát na zahrádku je důležitější než kultura?“*

Prachař zastává názor, že stát není od toho, aby dotoval a donekonečna podporoval umělce a pořád se omlouval, že jim nedává dostatek peněz. Dále řekl: *„Svodu máme každý, jakou si uděláme, jakou budeme mít,“* a přimlouvá se za *„slušný umělce, kterých je mraky, kteří neřvou, kteří nevykřikují a kteří se neprojeví nijak hekticky a nechtějí hned miliony a miliardy. Prostě nejsou nijak podvedeni a ani se tak necítí.“* Zaorálek: *„Já jsem zažil umělce, kteří za mnou přišli a nechtěli po mně žádné peníze a řekli mi, že je teď nejvíce zajímá, co by mohli udělat pro lidi. A to ve mě často vyvolává větší potřebu právě těmto umělcům pomoci. Často přicházejí s tím, že jsou*

---

²⁴ Quarantine Theatre Fest. Redirecting to <https://www.cultureowl.com/miami> [online]. Copyright © 2020 CultureOwl [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: https://www.cultureowl.com/miami/blogs/festivals/quarantine-theatre-fest?fbclid=IwAR07xu-LAep_pUMc8LijTDyiuBTrySD-EtquJGWc_bgKrEL4P9THPlu9ew

²⁵ World's first 'Quarantine Theatre Festival' in the times of corona lockdown. *National Herald: Live News Today, India News, Top Headlines, Political and World News* [online]. Copyright © 2020 National Herald. All rights reserved. [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.nationalheraldindia.com/entertainment/worlds-first-quarantine-theatre-festival-in-the-times-of-corona-lockdown>

si vědomi toho, že se dneska myslí na jiné potřeby, ale já se domnívám, že i oni musí přežít.“²⁶

Osobně si myslím, ministr se snažil verbálně zachraňovat nepřehlednou situaci ve smyslu „*Nebojte se, myslím na vás*“. Pravda je, že vláda měla první návrh na uvolňování opatření již 14. dubna 2020 a Zaorálek hovořil o potřebě sladit představy divadel o znovuootevření s opatřeními hygieniků v boji proti koronaviru. V návrhu ale stálo, že divadla by se měla znovu otevřít zpočátku jen pro 50 lidí, což podle Prachaře nemělo smysl. Divadelníci si navíc kladli otázku, proč zrovna divadla byla odsunuta až do čtvrté vlny uvolňování protiepidemických opatření. Návrh totiž počítal s velmi pozvolným návratem kulturního života. Zaorálek říká, že si myslí, že by to mělo smysl z toho důvodu, že by se mohlo začít alespoň zkoušet.

Takové „uvolňování“ se zřejmě nevyplatilo, ani když bylo divadlům povoleno otevřít pro 100 lidí, jak se vyjádřili například mluvčí Národního divadla **Tomáš Staněk**, mluvčí Divadla na Fidlovačce **Claudia Nasliová**, majitel Divadla Kalich **Michal Kocourek** či majitel rovněž nedotovaného divadla Verze **Igor Chmela**.²⁷

První vlna uvolňování krizových opatření nakonec přišla až 11. května, přesně dva měsíce po vyhlášení mimořádného stavu a šlo o omezení na 100 lidí. Hned druhý den se odehrálo v rouškách první divadelní představení. Šlo o inscenaci **Boss Babiš** divadla **RePublika**²⁸ uvedenou v **Městském divadle v Jablonci nad Nisou**.²⁹ Během května se otevřela další menší divadla, například pražské **X10** již 29. května uvedlo inscenaci **Zahradníček** režiséra **Jana Nebeského**. 8. června došlo k dalšímu uvolňování opatření, kdy bylo povoleno konání kulturních akcí bez roušek a rozestupů venku i ve vnitřních prostorách s účastí nanejvýš 500 lidí. Otevřelo to cestu dalším divadlům, kterým se nevyplácelo hrát jen pro 100 diváků. 22. června byla za stejných

---

²⁶ Události, komentáře — Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1096898594-udalosti-komentare/220411000370420/>

²⁷ Zaorálkovy tragikomedie. Otevření divadel pro 100 diváků nedává smysl – Forum24. *Forum24 – Internetový deník pro šíření svobodných informací a kritickou diskusi* [online]. Copyright © 2020 Forum 24 a.s. Publikování nebo šíření obsahu je zakázáno bez předchozího souhlasu. [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: https://www.forum24.cz/zaoralkovy-tragikomedie-otevreni-divadel-pro-100-divaku-nedava-smysl/?fbclid=IwAR3TOtidv6dAQ4B5umLhiCGRf4qadbNBEp1K9wqKb2nMmMihu3kYpP_IDKM

²⁸ Několik skupin divadelníků, kteří vystupují v prostorách pražského klubu Rock Café.

²⁹ První divadelní představení po koronaviru. Na severu Čech hráli příznačně hru Boss Babiš | Reflex.cz. *Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie* [online]. Copyright © 2001 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/101208/prvni-divadelni-predstaveni-po-koronaviru-na-severu-cech-hrali-priznacne-hru-boss-babis.html>

podmínek povolena akce pro 1000 účastníků.³⁰ Avšak vláda opět sáhla po omezení 24. července, kdy omezila akce ve vnitřních prostorách na 500 účastníků.³¹

Rozvolňování mimořádných opatření nebylo jasně specifikované a vyznačovalo se zmateností. Spíše, než uklidnění vyvolávalo paniku, která vycházela z nevědomosti, jak to bude dál. Divadla se snažila udržovat v jakémsi „stand by“ módu. Na jedné straně divadla musela být připravena na okamžité znovuotevření v případě zrušení mimořádných opatření se všemi nároky, které tento stav přináší. Na straně druhé nemohla předpokládat do jaké míry bude, v případě trvání opatření, muset přepracovat své dramaturgické plány do konce sezony, případně plány na příští sezonu.

4.1 Činnost některých českých divadel během karantény

Od vyhlášení karantény 15. 3. 2020 divadla i jednotlivci hledali způsoby, jak udržovat kontakt a komunikaci s veřejností. Program byl den ode dne bohatší. Umělci se uchylovali převážně k následujícím způsobům:

- a. Živý stream, tvorba přímo pro karanténu
- b. Zpřístupňování archivních záznamů
- c. Předčítání poezie či pohádek
- d. Video z domácí karantény
- e. Edukativní pořady
- f. Podcasty³²
- g. Rozhovory s umělci a osobnostmi kultury
- h. Výzvy pro uměleckou obec i veřejnost
- i. Audio nahrávky

Soubor Činohry **Národního divadla v Praze** pilně využíval sociálních sítí Facebook a Instagram a vše pravidelně sdílel na svůj YouTube kanál. Jak uvedly **Divadelní noviny** v seriálu s názvem *Divadla v karanténě*, vytvořil například seriálová videa *Karanténní chvilka poezie*, při kterých herci souboru předčítali poezii. Dále jsme také mohli sledovat cyklus videí *Co po nás zbyde*, kde herci četli recenze svých

---

³⁰ Uvolňování opatření | SOCR.cz. *Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR* | SOCR.cz [online]. Dostupné z: <http://www.socr.cz/clanek/uvolnovani-opatreni/?fbclid=IwAR2ei-IsbMUa4y02fdb7uwxKWoNf2oDZMzruQD8RGj27A9EboFdIGzJkXQk>

³¹ Mimořádná opatření – co aktuálně platí | Vláda ČR. *Úvodní stránka* | Vláda ČR [online]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/mimoradna-opatreni--co-aktualne-plati-180234/>

³² **Podcasting** je způsob šíření informací vymyšlený v roce 2004 Adamem Currym a do jisté míry konkurující rozhlasu. Výraz „podcasting“ se užívá ve významu „způsob šíření audioinformací“, <https://cs.wikipedia.org/wiki/Podcasting>.

inscenací. Vše je dostupné na YouTube kanálu Činohry ND. Pro učitele a rodiče školáků i středoškoláků připravil soubor edukační videa o autorech, kteří jsou součástí výuky českého jazyka³³. Dále Činohra ND pravidelně pořádala streamované debaty pod hlavičkou pravidelného pořadu **ND Talks** s názvem *#kulturajenarod*. Smyslem pořadu bylo probírání témat, které vyplývají ze současné mimořádné situace divadel a kultury.

Nezávislý soubor **Cirk La Putyka** na svém YouTube kanálu vysílal pořad nazvaný *Homework*, který bylo možné sledovat každou středu a neděli. Cílem pořadu bylo zprostředkovat akrobatické a umělecké výkony, které se neodehrávaly na jevišti ani v tréninkových halách, ale v domácím prostředí a na ulicích. Každý díl *Homeworku* byl prokládán videi z různých představení La Putyka. Hned na začátku karantény uvedla La Putyka z **Jatek 78** on-line reprízu představení *Memories of Fools*. 18. března proběhl také filmový záznam inscenace *Up End Down Symphony*, který jsme mohli zdarma vidět na jejich facebookovém a YouTube kanálu.³⁴

La Putyka o sobě také dávala vědět v pražských ulicích, do kterých vyrazili v rouškách s vozem, na němž se odehrávala akrobatická show v doprovodu živé hudby. Svou jízdu přizpůsobili tomu, aby je lidé mohli bezpečně a se zážitkem sledovat na ulici, ze svých domovů, automobilů apod. Multifunkční prostor Jatek 78 je domovskou scénou Cirk La Putyka. Ředitelem je **Štěpán Kubišta**, jeden ze zakladatelů **Asociace nezávislých divadel**. Myslím, že právě tento fakt mohl sehrát svou roli ve velké aktivitě Cirk La Putyka během karantény.

Divadlo Archa: „*Spustili jsme multižánrovou kulturní platformu Archa.ROOM, která přináší záznamy představení, rozhovory s umělci, podcasty, hudební playlisty a další rozptýlení nejen v době karantény.*“³⁵

Experimetální prostor NoD postavilo live stream studio s názvem *NoDflix*, odkud začalo vysílat 23. března jak již vzniklé projekty, tak i novou tvorbu, která byla vytvořena pro pandemickou situaci.

Ostravské divadlo Mír nadále sdílelo online přenosy improvizální show *Tři tygři* na svém již dlouhou dobu fungujícím a populárním YouTube kanálu. Proběhly například dva živé přenosy inscenace *Trochu hodně mimo* a také několik

---

³³ Divadla v karanténě (I) – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadla-v-karantene-i>

³⁴ Jsme s vámi, vzkazují divadla, Nabízejí představení i talkshow – *idnes.cz* [online]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/divadlo-stream-karantena-talkshow-cirk-la-putyka-studio-dva.A200316_100151_divadlo_ts

³⁵ Divadla v karanténě (I) – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadla-v-karantene-i>

videopodcastů ze série *Distance*, jejichž náplní byly rozhovory se zajímavými osobnostmi Severomoravského kraje. Členové divadla Mír také spolupracovali na internetovém seriálu *sKORO NA mizině* v režii **Vladimíra Skórky**, který lze také zhlédnout na YouTube.³⁶

Klicperovo divadlo v Hradci Králové na situaci odpovídalo živým streamem s názvem *Podkroví Live*. Cca dvacetiminutová setkání s herci Klicperova divadla byla sdílena také na Facebooku. Diváci měli možnost se do vysílání zapojovat pomocí komunikačního programu Skype.³⁷

Městské divadlo Mladá Boleslav připravilo pořad *Hovory v roušce*, vysílaný každý všední den od 18:00 na Facebooku. **Petr Mikeska** zde střídavě s **Lenkou Smrčkovou** zpovídali členy MDMB.³⁸

Městské divadlo Brno přerušilo všechna probíhající zkoušení. Bylo také donuceno zrušit letošní ročník festivalu *Dokořán* pro hudební divadlo. Během karantény se divadlo realizovalo sdílením online přenosů jejich inscenací, jejichž záznamy dvakrát týdně umísťovali na YouTube kanál *MdB TV*.

Mimo jiné také na popud MdB probíhala „písničková výzva“, při které se umělci navzájem nominovali a vždy zazpívali jednu píseň, jejíž výběr byl omezen písmenem, které jim nominujícím bylo určeno. Do této výzvy se zapojili umělci z celé ČR. Někteří členové MdB se zapojili do čtení pohádek pro děti v nemocnicích.³⁹

Brněnské **HaDivadlo** na svých facebookových stránkách nejčastěji sdílelo kulturní tipy divadelního kolektivu a hostů. Cílem bylo podělit se s veřejností o podněty k četbě, poslechu, ke zhlédnutí. I přesto, že divadlo běžně ve své dramaturgii nemá tvorbu pro děti, připravili si členové souboru své vlastní čtené pohádky, které stále můžeme dohledat na Facebooku divadla, stejně tak jako již zmíněné kulturní tipy.

Během koronavirové krize byl na sociálních sítích (Facebook, Instagram) velmi aktivní soubor **divadla J.K. Tyla v Plzni**. Členové divadla sdíleli videa z domácí karantény. Dalším projektem byly např. audionahrávky povinné četby pro 2. stupeň

---

³⁶ Divadlo Mír, on-line tvorba a Covid-19 – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadlo-mir-on-line-tvorba-a-covid-19>

³⁷ Klicperovo divadlo baví v karanténě online vysíláním: z Podkroví živě! | Hradec Králové.cz. *Zprávy a zpravodajství | Hradec Králové.cz* [online]. Copyright © 2000 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://zpravy.hradeckralove.cz/klicperovo-divadlo-bavi-v-karantene-online-vysilanim-z-podkrovi-zive-43792/?searchForm-id=6&do=searchForm-ChangeSearchMenu>

³⁸ Každý všední den Hovory v roušce na Facebooku a YouTube kanálu MDMB. / Aktuality / Městské divadlo Mladá Boleslav. *Městské divadlo Mladá Boleslav* [online]. Copyright © Copyright 2013 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.mdm-b.cz/NewsDetail/293>

³⁹ Divadla v karanténě (I) – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadla-v-karantene-i>

základních škol. Herec **Jaroslav Matějka** psal telenovelový scénář *Severní vášně*, který četl na pokračování na Facebooku. Tento scénář měl komediálním způsobem přiblížit divákům proces zkoušení divadelního představení od první čtené až po premiéru.⁴⁰

Divadlo na Vinohradech zahájilo 23. března projekt s názvem *Hrajeme v karanténě*, kde po dobu stavu nouze vysílalo *Nouzový program inscenací* ve streamované podobě.

Poměrně brzy spustilo **Studio DVA** online živé vysílání na Facebooku *Jsme s vámi* – talk show, speciální divadelní představení a koncerty. Divadlu šlo především o „jistý způsob, jak neztratit kontakt s divákem“.⁴¹

Každý všední den se realizovali i herci brněnského **divadla Husa na provázku**. Na Facebooku jsme mohli vyslechnout čtení *Boccaciov*y knihy *Dekameron*.⁴²

Jan Toupalík z **Moravského divadla Olomouc** ve facebookovém seriálu *Odmaturuj s MDO* přibližoval ruskou klasiku. „*Oněgine, zbytečně, hlupáku, vyzval si svůj osud na páku,*“ Zpíval Toupalík a oblečen do kostýmu *Evžena Oněgina* se doprovázel na kytaru.⁴³

Například pražské divadlo **Alfréd ve dvoře** se rozhodlo, že se nebudou upínat ke streamování ani k jinému alternativnímu sdílení a počkají si, až bude možné hrát opět v sále s diváky. Získaný čas využili k údržbě divadla apod. Některá nově digitalizovaná představení byla zveřejněna na portálu **Vimeo** bez časového omezení a nutnosti platit za ně.⁴⁴

Herci a další tvůrci **Švandova divadla** natáčeli různá povzbudivá videa, která jsme mohli a stále můžeme zhlédnout na facebookovém a YouTube kanálu divadla. Každý všední den jsme na mohli vidět *Perličky na dně*, krátká osobní videa hereček a herců, ve kterých se dělili o své zkušenosti a postřehy z posledních dní. Úterý a čtvrtek bylo ve znamení *Ligy sirotek*, jednalo se o povídkový seriál vyprávěný pěti hlasy z

⁴⁰ Divadla v karanténě (V) – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadla-v-karantene-v>

⁴¹ Divadla v karanténě (I) – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadla-v-karantene-i>

⁴² Divadla se stěhují na virtuální jeviště. Diváci jsou solidární, peníze zpět nechťejí - Aktuálně.cz. *Magazín - Aktuálně.cz* [online]. Copyright © [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/divadlo/divadlo-karantena-koronavirus/r~7cf271c8704011ea8972ac1f6b220ee8/>

⁴³ Divadla se stěhují na virtuální jeviště. Diváci jsou solidární, peníze zpět nechťejí - Aktuálně.cz. *Magazín - Aktuálně.cz* [online]. Copyright © [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/divadlo/divadlo-karantena-koronavirus/r~7cf271c8704011ea8972ac1f6b220ee8/>

⁴⁴ Divadla v karanténě (V) – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadla-v-karantene-v>

hereckého souboru. Jednalo se o román na pokračování, který napsal dramatik a zároveň dramaturg divadla **David Košťák**. Divadlo se mimo jiné také věnovalo šití a distribuci roušek.⁴⁵

4.2 Drive-in festival Art Parking

Na parkovištích Pražské tržnice a Nákladového nádraží Žižkov v Praze se od 24. dubna 2020 odehrával **Drive-in festival Art Parking**. Tento festival dával prostor živému umění. Desítky divadelních představení, koncertů ale i filmových produkcí mohli diváci zhlédnout ze svých automobilů. Festival se držel hesla: „*Živé umění potřebuje sdílený okamžik – tady a teď!*“

Cílem festivalu bylo zajistit bezpečný kontakt člověka s živým uměním, jehož sdílení nespočívá v online streamování divadelních inscenací či sdílení jejich archivních záznamů. Spadají sem také koncerty a jiné umělecké činnosti.

Dramaturg festivalu **Karel Kratochvíl** se vyjádřil: „*Nechceme se ustreamovat k smrti, živé umění potřebuje živého diváka a naopak.*“ Z tohoto důvodu nabídl umělcům všeho druhu a napříč žánry prostor pro sdílení živého umění.

Počet parkovacích míst byl z bezpečnostních důvodů omezen.

Art Parking zaručoval bezpečný kulturní zážitek. Diváci po celou dobu představení, koncertu či filmové produkce, nemuseli vystoupit z auta. Celý proces objednávky vstupenek, kulturní produkce, občerstvení, probíhal bezkontaktně z domova nebo z osobního automobilu.

Producentem festivalu Art Parking je agentura Art Prometheus. Záštitu nad akcí převzala pražská radní pro kulturu Hana Třeštíková.

Během produkce tohoto festivalu jsem měla možnost vidět dvě představení: lesní erotickou němohru *V borůvčí* (divadelní soubor **Geisslers Hofcomoedianten**) a divadelní rozhlasovou hru *John Sinclair* (divadelní soubor **11:55**). Podařilo se mi získat několik zpětných vazeb od herců těchto představení.

Jako první se vyjádřila jedna z hereček souboru 11:55. Zmínila se, že Art Parking ji přišel jako nejsrozumitelnější řešení koronavirové situace, a to především kvůli tomu, že osobně ji už internet zahlcený různými livestreamy a záznamy představení příliš nezajímal a postrádal smysl. Co se v jejím případě týká hraní pro diváky zavřené v autech, uvedla, že je příliš nevnímala a měla pocit, jako by hrála

---

⁴⁵ Švandovo divadlo v době karantény rozhodně nelení | DailyStyle.cz. *DailyStyle.cz | Online lifestyleový magazín* [online]. Copyright © Copyright Dailystyle.cz 2020 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://dailystyle.cz/svandovo-divadlo-v-dobe-karanteny-rozhodne-neleni/>

pouze pro auta, což potvrzuje fakt, že místo potlesku se při děkovačce ozývalo trubení aut. Oproti tomu herečka souboru Geisslers Hofcomoedianten citlivěji reagovala na „neviditelnost“ diváků. Přiznala, že po celou dobu představení přemýšlela nad tím, co se v autech děje, a diváky přirovnala k voyerům. Na otázku, jak se jí v tomto prostředí hrálo, odpověděla, že zkrátka měla pocit, že si na jevišti hrají s kolegy sami pro sebe.

Herec z téhož souboru se na situaci podíval ze dvou úhlů pohledu, z nichž jeden nazval „kovidovej“. Na jednu stranu byl nadšený, že si po dvou měsících v karanténě může zahrát a tuto možnost popisuje zpětně jako zážitek, který by asi za normálních okolností neměl možnost okusit. Na stranu druhou zkušenost popisuje lehce frustrovaně. Svěřil se, že autosklo, které dělilo interpreta od diváka, působilo jako displej obrazovky, a že absentovaly atributy, které jsou v živém umění zásadní. Nejvíce mu chyběl kontakt s divákem a v důsledku pro něj hraní nebylo příjemné. Řešení, které nabídl festival Art-Parking hodnotí jako náhradní, které mohlo fungovat v karanténě, ale nespátřuje v něm dlouhodobý potenciál.

Můj zážitek z pohledu diváka zavřeného v autě, provázela obrovská nervozita za herce doprovázena pocitem, že sleduji hrdiny. I přesto, že jsem sledovala živé divadlo, stále jsem se nemohla smířit s tím, že vedle mě sedí jen jeden člověk, se kterým mohu zážitek sdílet. Sice ta izolace nabízela možnost představení komentovat jako v podstatě cokoli, co sledují doma v televizi, pít pivo a jíst chipsy, ale to se zkrátka s živým divadlem neslučuje. Celkově však tento počin hodnotím jako dobrý pokus o udržení živého umění v běhu v čase sociální izolace.

Zážitek z Art parkingu (živého umění „tady a teď“) v porovnání s ostatními již zmíněnými divadelními formami v době pandemie zdůraznil otázku, kterou si v té době pokládal celý divadelní svět: **„Lze dělat divadlo v karanténě?“**

4.3 Kulturní program pro děti během karantény

Protože jsem se během karantény podílela na pořadu Škola Ypsilon, který byl určen hlavně dětskému divákovi, vyhradila jsem tuto část práce kulturním programům pro děti během karantény, zahrnujících kromě divadelní tvorby např. muzea, galerie aj.

Pražské Národní muzeum připravilo cyklus videí s názvem *Honzík a Fany v muzeu*, díky kterým si děti mohly zopakovat či doplnit znalosti dějepisu, vlastivědy a

přírodovědy. Znalosti si pak děti mohly ověřovat své znalosti pomocí pracovních listů, které spolu s videi byly dostupné na internetových stránkách Národního muzea.⁴⁶

Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě na facebookovém profilu galerie vyhlásila výzvu, kdy děti každý druhý den mohly plnit tvořivé úkoly spojené právě s jihlavskou galerií. Vyfocené výtvary pak děti nebo jejich rodiče posílali na e-mail galerie. Následně se vyhlašovaly nejlepší výtvary, jejichž autoři byli odměněni. Výzva trvala pouze do 12. dubna.

Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění v Praze představilo pod názvem *FAMU dětem* pásmo studentských nejoceňovanějších pohádek, které byly promítány na stovkách festivalů po celém světě. Mezi autory pohádek patří například **Kateřina Karhánková**, **Jakub Kouřil** nebo **Alexandra Májová**. Pohádky byly dostupné na *Vimeo* kanálu FAMU do 13. dubna

Divadlo v Celetné na svém YouTube kanálu nabídlo několik pohádek načtených herečkou **Milenou Steinmasslovou**. Pod názvem *Pohádky paní učitelky* zpříjemňovala herečka dětem každodenní studium v karanténě. Děti měly možnost vyslechnout například *Židovskou pohádkou*, *Moravskou pohádku* nebo pohádku *Nebojsa*.

Divadlo v Dlouhé připravilo na svých internetových stránkách výběr nejlepších úkolů, omalovánek, rébusů, doplňovaček, které přinesly minulé ročníky festivalu *Dítě v Dlouhé*. Mezi autory těchto materiálů můžeme najít **Galinu Miklíkovou**, **Lucii Lomovou**, **Petru Goldflamovou Štětinovou**, **Báru Hubenou** nebo **Jaroslava Milfajta**.⁴⁷

Protože divadlo muselo kvůli pandemii zrušit několik představení inscenace *O líné babičce*, naplánovaných pro duben a březen 2020, rozhodlo se vytvořit online seriál, ve kterém herci divadla předčítali kapitoly z knihy *O líné babičce*. Celkem 10 kapitol bylo vysíláno každou neděli od 15:00 na youtubovém a facebookovém kanálu Divadla v Dlouhé. Odkazy na záznam jsou stále dostupné na stránkách divadla.⁴⁸

20. března spustilo **Divadlo Drak** projekt *Drak na doma*, jehož cílem bylo zabavit děti a rodiče v čase karantény. Jako první byl na programu záznam *Noci*

---

⁴⁶ Honzík a Fany v muzeu – Národní muzeum. *Národní muzeum* [online]. Dostupné z: <https://www.nm.cz/virtualne-do-muzea/narodni-muzeum-pro-deti/honzik-a-fany-v-muzeu>

⁴⁷ Dítě v karanténě se nenudí - Divadlo v Dlouhé. *Divadlo v Dlouhé* [online]. Copyright © 2020 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.divadlovdlouhe.cz/dite-v-karantene/>

⁴⁸ Začíná nový seriál - čteme O líné babičce - Divadlo v Dlouhé. *Divadlo v Dlouhé* [online]. Copyright © 2020 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.divadlovdlouhe.cz/novinky/zacina-novy-serial-cteme-knihu-o-line-babicce/>

divadel 2018, během kterého měli diváci možnost nahlédnout do zákulisí divadla a také do toho, jak vzniká divadelní představení. Dále mohli diváci zhlédnout záznamy z představení *O bílé lani*, *Medová královna* nebo *Poslední trik Georgese Méliése*. Odkazy na on-line záznamy inscenací byly zveřejněny na webových stránkách divadla a Facebooku vždy jen na 24 hodin.⁴⁹

Online program pro děti nabídl také **kladenské Divadlo Lampion**. Kreativní pořady s názvem *Lampion v pokojíčku – Když nemůžeš do divadla, musí divadlo za tebou!* Každý den se děti mohly s herci divadla bavit třeba při *Dramatické výzvě s Dominikou Prokopovou*, *Uspávkách z Lampionu* či u víkendových „*nechsepřekvapeních*“. Záznamy jsou dosud dostupné na YouTube kanálu divadla.⁵⁰

V **Divadle Spejbla a Hurvínka** se děti mohly zabavit na webových stránkách⁵¹ vytvořených speciálně pro karanténu. S Hurvínkem a Máničkou se mohly vydat na *Koronavirovou hlídku proti nudě* do přírody, po stopách ohrožených zvířat nebo do zákulisí loutkového divadla. Od 15. května záznamy již nejsou dostupné.

Česká televize spustila web s názvem *ČT edu*, který nabízel přes 3 000 krátkých vzdělávacích videí, která měla dětem od předškolního věku po střední školy pomáhat s učením v karanténě. Videi nabízela okruhy více než dvaceti předmětů, členěných do kategorií podle stupňů vzdělávání.⁵² Dále Česká televize na programu **ČT2** spustila 16. března pořad *UčíTelka* cílený na žáky prvního stupně ZŠ:

„V době mimořádných opatření a uzavření škol v celé České republice chceme nabídnout dětem alternativu ke klasickému školnímu vzdělávání, které může doplnit jejich samostudium. A také ulehčit rodičům. Připravili jsme proto živě vysílané výukové bloky vedené vystudovanými pedagogy. Nový projekt UčíTelka je primárně určen pro žáky prvního stupně základních škol,“ řekl generální ředitel České televize **Petr Dvořák**.⁵³

---

⁴⁹ „DRÁK na DOMA“, interaktivní projekt Divadla Drak nabídne on-line většinu současného repertoáru | Hradec Králové. Český rozhlas Hradec Králové [online]. Copyright © 1997 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://hradec.rozhlas.cz/drak-na-doma-interaktivni-projekt-divadla-drak-nabidne-line-vetsinu-soucasneho-8165925>

⁵⁰ Jak děti kulturně zabavit v době pandemie? Online tipy i pro naše nejmenší | Vltava. Český rozhlas Vltava [online]. Copyright © 1997 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/jak-deti-kulturne-zabavit-v-dobe-pandemie-online-tipy-i-pro-nase-nejmensi-8176578>

⁵¹ Koronavirová hlídka - Divadlo S+H. Home - Divadlo S+H [online]. Copyright © 2020 Spejbl [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://spejbl-hurvinek.cz/novinky/249-koronavirova-hlidka>

⁵² ČT edu, Tisíce videí pro chytrou zábavu i vědu [online]. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/>

⁵³ UčíTelka — Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13394657013-ucitelka/>

5. Dilema tvorby a zprostředkování divadelního umění v době koronaviru

Divadlo se nemůže dlouhodobě spokojit s alternativami vzešlými z krizové situace, které zastupují živý divadelní zážitek a které bych označila jako z nouze ctnost. Debaty u nás i ve světě se v podstatě točí okolo jedné otázky: „**Do jaké míry splňuje divadlo zprostředkované na sociálních, bez přítomnosti všech aktérů v čase a prostoru, kritéria divadelního umění?**“ Otázky i obavy nastínil mladý americký dramatik **Nicholas Berger** v článku s názvem *Zapomenuté umění shromažďování se aneb proč by divadelní tvůrci měli přestat pracovat*⁵⁴. Autor mimo jiné připomíná, jak divadla v New Yorku se pouhých 48 hodin po národní tragédii 11. září 2001 (teroristických útocích Al-Qaida na USA) znovu otevřela, a jak herci a publikum ukázali, že i přes obrovskou ztrátu upřednostňují shromažďování se. Berger pak cituje divadelního autora **Grega Kotise**, jehož nový muzikál *Urinetown* byl uveden na scéně **Broadway** právě 13. září: „*Byl to okamžik, kdy se cítilo, že na divadle záleží více než obvykle. Divadlo se tenkrát stalo o komunitě, o tom být spolu na stejném místě a spolu zvažovat věci skrze hru, díky čemuž jsem se cítil hrdý. Jsme sociální tvorové a v dobách velké ztráty hledáme útěchu lidstva. Proto má divadlo moc cítit se neuvěřitelně uzdravující. A stejně proto se uprostřed tragédie, která vyžaduje sociální izolaci, cítíme tak neuvěřitelně ztraceni. COVID-19 nám již neposkytuje privilegium této pospolitosti.*“ Berger pak pokračuje: „*Koronavirus je tak zákeřný, protože útočí na jedno z ústředních toužebných přání lidské povahy, na naši touhu se shromáždit. Jednu z povzbudivých, nenapadnutelných a značně frustrujících pravd o naší branži je totiž skutečnost, že divadlo, stejně jako sám život, je pomíjivé. Musí být nejen prožíváno naživo, ale také a stejně důležité společně. Divadlo je o vztahu mezi hercem a publikem stejně jako o vztahu v rámci samotného publika. Shromáždění je to, co definuje divadlo a tento současný online výstup divadelní práce tuto skutečnost ignoruje.*“

Nyní bych se ráda podělila o zajímavou zkušenost jednoho z mých blízkých přátel (na jeho přání nebudu jmenovat). Jedná se o novináře bývalého recenzenta, který je velmi zkušený divák. Na začátku června byl režisérem **ND Brno** pozván na generální zkoušku nejmenovaného představení, jehož premiéra byla kvůli pandemii

---

⁵⁴ The Forgotten Art of Assembly. or, Why Theatre Makers Should Stop... | by Nicholas Berger | Medium. Medium – Get smarter about what matters to you. [online]. Dostupné z: <https://medium.com/@nicholasberger/the-forgotten-art-of-assembly-a94e164edf0f>

odložena. Mého kamaráda k jeho překvapení zavedli herci zadem do lóže přímo naproti jevišti. Překvapení vystřídalo jisté vyděšení, když mu záhy došlo, že je jediným divákem v sále majestátního divadla. Přítel vyprávěl, že měl velký problém s tím, jak reagovat na dění na jevišti. V situacích, které se mu zdály být komické se neprojevoval ze strachu, že naruší chod představení nebo se přivede do trapné situace nějakou nemístnou odezvou. Jeho slovy: *„Prostě chyběl jakýsi duch obecenstva, ten duch, který neviditelnou vazbou propojuje diváky mezi sebou, uvolňuje a do velké míry sjednocuje jejich projevy. Živo není jen na jevišti, ale i v hledišti.“*

Tuto zkušenost uvádím nejen jako doklad vazby, která vzniká uvnitř publika, a která v případě jediného diváka nemohla vzniknout, ale také jako důkaz toho, že fyzická přítomnost v divadle znamená pro diváka-jednotlivce být součástí celku.

Divadlo zprostředkované digitálními prostředky, vyvolává otázky, debaty i obavy také v Česku. **Divadelní noviny** v II. díle seriálu *Divadla v karanténě* publikovaly názor **Petra Poly** a **Aničky Duchaňové** z **Nové sítě** pod názvem *Hledáme nové formy*⁵⁵. Jeden z autorů, který má na starosti výběr inscenací do programu festivalu **Malá inventura**, píše o své frustrující zkušenosti: *„Když si pustíte záznam představení, tak si uvědomíte, že zde něco chybí... Nikdy vás neuspokojí. Vždy jde pouze o náhražku, v lepším případě předehtu k samotnému živému zážitku.“* Autor se zmiňuje o tom, že primárně trpí prostorová orientace kvůli absenci sdílené fyzické přítomnosti. Logicky postrádá všechny emoce, které z ní vyplývají: *„To, co sleduji, je záznam divadla, nikoli divadlo samotné, protože to nejsem já, kdo ovlivňuje vývoj představení, je to někdo jiný, kdo si to odžil za mě a přede mnou.“*

Názory na tuto problematiku se přeci jen liší. Zřejmě podle jiných (příklady ze světa) tvůrců divadlo již nějakou dobu (před koronavirem) hledá nové způsoby, jak divadlo tvořit a sdílet skrze internet. Příklady ze světa, které jsem výše uvedla napovídají, že se s těmito snahami začalo dříve než s příchodem pandemie. Např. kmenový režisér **Národního divadla Jan Frič** mě během telefonického rozhovoru⁵⁶, který proběhl začátkem srpna 2020, upozornil na performanci *Hamnet – Performenc*, která proběhla na internetu v r. 1993.⁵⁷ *„Je to zajímavé, co je okolo toho za teorii.“*

⁵⁵ Divadla v karanténě (II) – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadla-v-karantene-ii>

⁵⁶ Ústní sdělení, Jan Frič, kmenový režisér Činohry Národního divadla v Praze, 31. července 2020. Z tohoto rozhovoru čerpám i v dalších částech práce.

⁵⁷ Hamnet, experimentální parodie Shakespearova Hamleta na IRC (Internet Relay Chatu) z r. 1993, kde se „hrálo“ prostřednictvím chatu a „diváci“ přijímali sdělení ve formě psaného slova. Tato zbrusu nová forma vyvolala rozsáhlou teoretickou diskusi. The Hamnet Players – Wikipedia. [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Hamnet_Players

Možná kdybychom si ty myšlenky přečetli před koronavirem, tak neobjevujeme Ameriku.“ Řekl Jan Frič a dodal: „Byli jsme svědky toho, že situace lidí donutila se s tím vším učit. Myslím si, že by z toho klidně mohlo vzniknout něco nového...jde o to umět nějak adaptovat tu technologii...možná že se dá sdílet okamžik a zážitek skrze sdílení přes internet.“ Přiznal se, že se mu ale tato představa nezamlouvá. „Myslím si, ale že je základ, aby tam mohl fungovat nějaký feedback, aby se ti diváci do toho mohli nějakým způsobem zapojit, reagovat.“

Je zcela evidentní, že divadlo je samo o sobě o sdílení a shromažďování se. O společně sdílené energii, mezi herci, mezi hercem a divákem a mezi diváky navzájem. Jde vždy o momentální zážitek, živost, přítomnost a pomíjivost divadelního kusu. Bez ohledu na to, jestli divák sleduje na internetu záznam již natočeného představení, live streamu nebo jinak zprostředkovaného umění, může se o své emoce dělit s dalšími přítomnými u obrazovky. Ovšem energii a emoce, které vyplývají z atmosféry ve společně sdíleném prostoru během standardního představení, nelze ničím nahradit. Hovoříme-li o živě streamovaném představení, pak jediná energie, která může proudit a být sdílená na místě, kde se představení odehrává, je mezi aktéry, kteří jsou ochuzeni o energii, přicházející z hlediště ve standardním divadelním pojetí.

6. Osobní zkušenost s divadlem v karanténě

Škola Ypsilon

Celý název: Hlásí se škola Ypsilon. Seriál pro otevřené dětské publikum, které se třeba učí o vyjmenovaných slovech (a podobně), ale zároveň ho baví divadlo!

Jednalo se o sedmidílný streamovaný pořad o vyjmenovaných slovech vysílaný v době karantény, každou středu od 1.4. do 13.5. 2020 ve **Studios Ypsilon**.⁵⁸ Cílovou skupinou byly především děti navštěvující 3. třídu základní školy. Jednotlivé díly byli pravidelně vysílány a zároveň archivovány na internetovém serveru www.youtube.com.

Námět: Jan Schmid, Jan Večeřa

Režie: Jan Večeřa

Režijní spolupráce a herecké obsazení: Lumíra Přichystalová, Jan Bradáč, Jan Večeřa

Autor grafického zpracování znělky: Jan Schmid

Autor hudebního zpracování znělky: Jan Večeřa, Jan Bradáč

Scénografie: Ondřej Zicha

Streamová spolupráce: TV STUDIO PLUS s.r.o., Praha 3

Kamerový štáb: GoodMedia, Praha 4

Další spolupráce: Tajemnice Ypsilonky Marína Čerbačeská, vedoucí umělecko-technického provozu Zuzana Měsíčková, vedoucí ekonom Blanka Pechová, zaměstnanci jevištní techniky

Public relations: Andrea Machová

Následující text je podložen vlastní zkušeností a rozhovorem s kolegou a autorem myšlenky, Janem Večeřou⁵⁹.

6.1. Motivace, inspirace, volba tématu a žánru

6.1.1 Motivace

Samotný nápad „něco“ vyprodukovat vznikl z šílenství kolem karantény a potřeby nějakým způsobem se realizovat. **Jan Večeřa** toto šílenství popisuje poměrně

---

⁵⁸ V současné době je Studio Ypsilon (dále jen Ypsilonka) příspěvková organizace zřízená magistrátem hlavního města Prahy.

⁵⁹ Ústní sdělení, Jan Večeřa, herec Studia Ypsilon a režisér, 14. července 2020. Z tohoto rozhovoru čerpám i v dalších částech práce.

odlehčeně jako: „Zkrátka takový ten mumraj, který nastane, když se děje něco mimořádného, co nikdo neplánoval!”

Studio Ypsilon se snažilo reagovat a hledalo způsob, jak zůstat aktivní. Jan Večeřa v minulosti v Ypsilonce již režíroval, proto vedení studia neváhalo oslovit právě jeho.

Vše vycházelo z potřeby něco vytvořit a vyprodukovat. Je možné, že tato potřeba pramenila ze společenského tlaku, na základě kterého měla většina umělců pocit, že musí prokázat, že doma nesedí a nečekají co bude. Zkrátka ukázat, že jsou stále aktivní. Nabízí se také varianta, že umělce k tvořivosti donutila také panika z toho, že divadlo už nikdy nebude. Motivace k tomu být jakýmkoli způsobem aktivní mohla také pramenit ze strachu ze zakrnění, ze strachu o ztrátu viditelnosti, nebo prostě jen z té nejpřirozenější potřeby umělců – tvořit a tvorbu sdílet. Myslím si, že se nám ta motivace v průběhu proměňovala. Tu prvotní vlastně popsat nedokážu. Ta je taková rozmazaná. Nicméně se nejvíce přikláním k potřebě tvořit za každou cenu, která se prokládala sklonem k posílení vlastního ega v krizové situaci a snahou posloužit veřejnosti.

Obrátit se v tomto případě na dětské publikum byla pro Jana výzva. Myšlenka prý vznikla z jakéhosi osobního brainstormingu. Tvrdí, že pro dětské publikum toho mnoho neudělal, a tak to pojal jako novou zkušenost. Podle mě to bylo tedy poměrně smysluplné využití situace, kdy děti nechodily do školy.

6.1.2 Inspirace

To, že zvolíme formu livestreamu pro zprostředkování *Školy Ypsilon* (ŠY), byla jasná volba. Obecně o livestreamu dávno víme, jen se během karantény začal používat ve větším měřítku a sáhlo po něm velké množství divadel pro udržení kontaktu s divákem v době společenské izolace. Nejspíš proto jsme bez váhání přijali tuto možnost, kterou nám Studio Ypsilon nabídlo na základě vyřčené myšlenky Honzy Večeři. Z toho vyplývá, že nás inspirovala sama krizová situace.

6.1.3 Volba tématu a žánru

Tématem celého pořadu byla vyjmenovaná slova. Každý díl měl vždy ještě podtéma, které vycházelo z dané pohádky/příběhu. Smyslem byl pokus touto cestou dětem vyjmenovaná slova vrýt do paměti.

Návrh vyprodukovat seriál o vyjmenovaných slovech byl plán, jak tematizovat samotný název divadla (kde všude se dá napsat Y) a na druhé straně volbou tématu

profilovat i samotný koncept celého seriálu. Jinými slovy vyjmenovaná slova se řadí do 8 skupin (B, F, L, M, P, S, V, Z). To znamená, že seriál měl mít osm dílů. Vzhledem k tomu, že vyjmenované slovo po F je pouze jedno (Fyzika), omezili jsme se nakonec na sedm dílů. Posléze vznikla na písmeno F píseň s videoklipem.

Osobně mám zkušenost s prací s dětmi, ale ne s realizací divadelního představení či pořadu pro ně. Od začátku, mi bylo jasné, že bychom se měli vyvarovat infantilnosti, která doprovází většinu dětských televizních pořadů a občas i některá dětská divadelní představení.

Myslím si, že se ve ŠY zřetelně promítl duch Ypsilonky: propojení prvků grotesky, civilního herectví, živé hudby a zpěvu ve specifickou montáž s důrazem na kolektivní improvizaci. Je to evidentní také ze znělky pořadu s grafikou ředitele divadla **Jana Schmida**. Neumím si ani představit, že by se na půdě tohoto divadla dalo dělat něco co nebude mít ducha a poetiku Ypsilonky. Otisk Ypsilonky je vidět i na tvorbě Jana Večeří, který vymýšlel vždy námět příběhu/pohádky do každého dílu. Navíc jsme tam také dost používali kostýmy z uváděných i z již neuváděných inscenací, takže diváci, kteří do Ypsilonky chodí a pořad sledovali, si mohli leccos připomenout. Možná u nich mohla vzniknout nějaká asociace ke starší generaci Ypsilonky. Jedna divačka nám dokonce napsala, že je obdivuhodné, s jakou úctou dokážeme imitovat starší kolegy. Konkrétně mě pak přirovnala k herci Oldřichu Kaiserovi.

6.2. Cílová skupina

Cílovou skupinou byla primárně 3. třída základní školy. Tu nám automaticky určilo téma vyjmenovaných slov. Troufám si říct, že na základě toho, že jsme si určili cílovou skupinu, byla pro nás práce jednodušší. I když postupem času jsme zjišťovali, že toto určení bylo jaksi provizorní. V průběhu nám totiž začalo docházet, že vzhledem k tomu, že internet je otevřený všem, bude se přirozeně cílová skupina rozšiřovat. Ostatně divácké ohlasy (rodičů) tuto skutečnost potvrdily. Cílovou skupinu, jsme si definovali a kdo další, ať už dospělí nebo děti jiných věkových kategoriích se bude na ŠY koukat, bude čistě jen na jeho uvážení. Myslím si, že kdyby byla Škola Ypsilon přenesena na jeviště, ne v čase zmiňované krize, mohla by se cílová skupina shodnout z původním vymezením. Pokud by se např. oslovovaly právě především 3. třídy ZŠ a nabízela se Škola Ypsilon jako dopolední představení s myšlenkou zpestření výuky, myslím si, že by to bylo možné.

Jan říká, že nemyslel primárně na to, co pochopí třetáci a co ne. Tvrdí, že hranice toho, co jsme schopni v určitém věku chápat, by měly být otevřené. Vzpomíná,

že jako malé dítě rád sledoval to, čemu nerozuměl a říká, že možná právě ty záležitosti, kterým nerozuměl, ho nutily se k daným věcem vracet a snažit se jim porozumět.

Myslím, že se nám nakonec podařilo vytvořit poetiku, která byla zábavná pro děti různých věkových kategorií i dospělé. Děti mladší než 3 stupeň ZŠ se mohly bavit už jen tím, že každý díl byl živý, „barevný“. Hojně jsme využívali rekvizity, převleky, v některých dílech i loutky, jezdilo se na koloběžce, takže i malé dítě, které třeba nepochopí pohádku/příběh jako takový, mohlo zaujmout to, že si prostě „hrajeme“. Starším dětem se mohl líbit humor typu, jak se stane Batman trampem – všechny děti vědí, kdo je Batman a mohlo je právě pobavit, jak Batman sedí u ohně a opéká buřty. Dospělí se zase mohli bavit už jen tím, že se baví jejich děti, občas se nám podařilo propašovat vtip, který zkrátka pochopí jen dospělí.

Pravdou je, že jsme se občas přistihli, že nehrajeme pro děti, ale že si hrajeme tak nějak pro sebe a bavíme se tím. Sem tam se objevoval interní humor. Např. Jan Bradáč má obecně problém být při zkoušení v daný čas přítomen na jevišti. Většinou je schovaný někde v útrobách divadla a cvičí na nějaký hudební nástroj. A tak se často stává, že ho celý ansámbl hledá. V prvním díle Školy Ypsilon jsem tento fakt zmínila a přiřadila mu ho jako superschopnost. Pro diváka to byla prostě jen informace, ale pro nás interní humor.

6.3. Proces zkoušení

Pořad se vysílal vždy každou středu od 16:00 hodin. Příprava na jednotlivé díly začínala vždy v neděli odpoledne v Ypsilonce. Od té doby až do středy jsme se denně scházeli jen my tři – herci. Časy setkávání se vždy lišily podle našich časových možností. Odhadem jsme na přípravu jednotlivých dílů denně potřebovali 4-5 hodin.

V každém díle byla dominantní píseň, složená speciálně pro daný díl, stejně tak jako pohádka/příběh. Celé zkoušení a přípravy na jednotlivé díly se neslo v kolektivním duchu. Jan, jako režisér, vycházel ze schopností svých kolegů, na které se mohl spolehnout. Přišel vždy s neučesaným nápadem na pohádku/příběh a s přibližným dramaturgickým plánem, který se na místě ohledával, neustále proměňoval a často se dotvářel až těsně před živým vysíláním. Texty písní měl Jan V. připravené a napsané vždy již na neděli a zbývalo dotvořit hudební aranžmá, které měl na starost primárně Jan Bradáč.

Naším hlavním cílem bylo, aby se každý díl nesl ve stejném hravě – edukativním duchu a vyznění a byl zároveň originální. Myslím, že nejtěžší úkol celého procesu byl dokázat udržet stejnou dynamiku jednotlivých dílů po celou dobu vysílání ŠY. Ukázalo

se, že sedm dílů v sedmi týdnech bylo tak akorát. Pak by hrozilo emoční, tvůrčí, tematické a fyzické vyčerpání, což jsem na sobě částečně pozorovala již ve třetím díle. Naše energie rostoucí se zvědavostí, kam to půjde dál a co jsme schopni zase za pár dní dát dohromady, přesně v půlce začala klesat. Schéma každého dílu už totiž bylo jasné: Pohádka/příběh, píseň, edukativní okénka (zopakování vyjmenovaných slov), vyhodnocení soutěže z předchozího dílu, zadání úkolu na příště.

Stres z toho, že na poslední chvíli domýšlíme opěrné body a bojujeme s kamerami, už nás taky nestimuloval a tak, přesně v půlce (kde jsme došli na pomyslný vrchol), došlo ke zklidnění a posléze až k takové apatii. Na ten moment si velmi dobře pamatuji. Bylo mi tzv. „téměř všechno jedno“, ovšem pouze během zkoušení. Při živém vstupu se to proměnilo. Přirozeně jsem zapnula všechny své smysly, byla stoprocentně přítomná, aktivní a angažovaná.

Jan Večeřa byl sice formálně režisérem, ale myslím, že v celém procesu jsme všichni tři měli stejná práva na osobní vklady a připomínky. Pokud bylo potřeba, měl Jan V. poslední slovo.

I přes omezení, nám s přípravou pomáhali zaměstnanci jevištní techniky. Občas se ještě v divadle na pár minut zjevil scénograf, aby zjistil, co budeme potřebovat. A potřebné do druhého dne vyrobil a nechal v divadle. Kolikrát jsme se ani nepotkali a komunikovali jen telefonicky. Nebylo možné striktně dodržovat všechna karanténní nařízení. Umytí a vydezinfikování rukou po příchodu do divadla se dá poměrně snadno zautomatizovat. Ovšem většina věcí byla na vlastní zodpovědnost. Navzdory opatřením a omezením se ŠY zrealizovala. Dokonce tato mimořádná situace měla i svá pozitiva. S Janem Večeřou jsme se shodli na tom, že nám vyhovovalo, že jsme na to „sami“. Že máme volnou ruku. Fakt, že si po pracovní stránce rozumíme, urychloval proces, stejně tak jako skupina jen o třech lidech. Ostatně si myslím, že obecně platí, že čím méně lidí na něčem pracuje, tím snadněji se dojde ke shodě.

6.4 Herectví

Jan V. o celé „akci“ tvrdí, že byla poměrně delikátní. Proto usoudil, že se do toho musí pustit s lidmi, které dobře zná. Jak po osobní, tak po profesní stránce. Vybral si tedy dva své kolegy, se kterými je právě v Ypsilonce v angažmá. Mě a herce Jana Bradáče. Tvrdí, že takto volil pro zrychlení komunikace a celého procesu. Tempo bylo od začátku rychlé, a tak bylo vzájemné porozumění a naladění náramně důležité. Zároveň jsme ve věku a kondici, kdy se takto „punkové“ akce dají ještě poměrně lehce zvládnout a užít.

Vycházeli jsme z bezprostřednosti a naivity, hráli jsme si, až experimentovali, a bavili se tím. Velkou roli hrál fakt, že jsme se o sebe (v tomto případě převážně já a J. Večeřa, coby „moderátoři“) mohli opírat a vycházet ze sebe. Jeden díl ŠY jsem cca 15 minut vedla sama (J. Večeřa odcestoval v čase za Bedřichem Smetanou), nepočítaje v roli nemluvícího Jana Bradáče. Musím se přiznat, že jsem na jevišti prožívala krušné chvíle a necítila se bezpečně. Zkrátka jsem situaci, a to vzhledem k tomu, že se nejednalo o pevně nazkoušený tvar, neměla pevně v rukách.

6.4.1 Livestream

Z livestreamu se vyklubala příjemná spolupráce. Pravdou je, že asi největším problémem ze začátku bylo pochopit, jak se pracuje se dvěma kamerami a naplánovat za krátký čas kdy se kdo kam kouká. Tím, že lidé od streamu přijeli vždy až v den vysílání bylo toto ze začátku stresující. Měli jsme co dělat, abychom si zapamatovali kostru daného dílu, píseň, kterou jsme někdy ani při jedné zkoušce nedali dobře. Najednou nám to ještě někdo začal rozbíjet a chtěl po nás abychom se „po této větě koukli do této kamery“ nebo jsme také museli na poslední chvíli měnit rozmístění na jevišti. Ale nakonec se toto rozbíjení začalo jevit pozitivně. Naše jednání tím bylo neustále živé.

Nemohu tvrdit, že by nás přítomnost kamer nějak zásadně omezovala. Spíš jsme byli ze začátku překvapení, jak je práce kamerou, pro tento speciální tvar, důležitá. Nebylo totiž divadelní představení, které se prostě natáčelo a streamovalo, ale bylo to představení dělané přímo pro kamery a komunikaci s diváky, skrze ně. Streamovací technika přijela vždy cca 4-5 hodin před živým přenosem, a to pro nás znamenalo přesně stanovit, kdy, s jakou replikou koukat do konkrétní kamery. A přizpůsobit tomu i pohyb na jevišti. Ze začátku to bylo poměrně stresující a v prvním díle je evidentní, že jsme si s tím neuměli dobře poradit. Nicméně systém zůstával pro následující díly stejný, takže jsme postupně již dopředu, byť si myslím, že spíš podvědomě, pracovali s tím, co po nás bude stream vyžadovat a intuitivně už jsme byli schopni odhadnout kdy do jaké kamery se dívat. Přítomnost lidí od streamu vykrystalizovala do jakého si podpůrného článku. Během toho tříhodinového ladění jsme dostali alespoň nějakou zpětnou vazbu. Bylo to bylo jetí tzv. nanečisto bez záznamu. Což byla škoda, protože kdyby záznam nanečisto vznikl, mohli jsme díky němu vychytat ještě nějaké mouchy a do živého vysílání vstoupit lépe připraveni. Bohužel jsme tuto možnost, nejspíš díky nervozitě a stresu, opomněli.

Se streamem jsme si na sebe postupně zvykali a když jsme dostali nějaké připomínky nebo nám dali najevo, že to funguje, že je to baví, hned se nám do živého vysílání vstupovalo veseleji. Otázkou je, zda jejich reakce nebyly pozitivní jen s ohledem ke krizové situaci a naší odvaze pustit se do něčeho, s čím nemáme zkušenost, a zda to nebyla jakási odměna za to, že jsme něco vyprodukovali za tak krátkou dobu.

Živý vstup byl vždycky tak trochu „vzrůšo“. Byl to s úplnou platností přímý přenos, ale zároveň vznikal záznam, což sebou přinášelo riziko, že každá chyba bude zaznamenána.

To, že z celé koronavirové situace vyšel livestream jako možný a slibný způsob přenosu umění, je podle Jana V. pozitivní. Je pravdou, ale je, že zájem o livestreamovaná představení a umělecké projevy všeho druhu, opadal. Zkrátka jak se říká: „Bylo to hezké, ale bylo toho moc!“ Myslím si, že fakt, že dnešním světem vládne internet a sociální sítě, na kterých se umění v posledních měsících produkovalo, mohlo divadlům, souborům, a umělcům všeho druhu zajistit přinejmenším dobrou reklamu.

6.4.2 Neviditelný divák

Důsledkem nepřítomnosti diváka je neočekávatelnost průběžné zpětné vazby, jak je tomu u standardního představení. Průběžné reakce závisely jen na nás třech a reakcích lidí od streamu. Díky nim jsme si alespoň mohli představovat, že tam „standardní“ divák je. I když přímé reakce se nám nedostávalo. To mělo své výhody i nevýhody. Pozitivní reakce z hlediště umí dost spolehlivě herce stimulovat, hlediště bez reakce spolehlivě rozhodit. Spoléhali jsme se jen na sebe a na obsahovou a formální představu, kterou jsme před si před každým dílem vytvořili. To bylo to je jediné, o co se můžeme opřít, a také to jediné, co nás v tu chvíli mohlo svazovat, nepočítám-li občasné reakce streamařů, byť stejně to nemohla být typická divácká reakce.

V případě ŠY a jejího živého streamování z divadelního prostředí za přítomnosti kamer můžeme diskutovat o tom, zda jsme se přikláněli spíše k divadelnímu nebo televiznímu/filmovému herectví. Podstata divadelního herectví spočívá v bezprostředním kontaktu aktérů s příjemci během divadelního představení. Další podstatou je možnost vzájemného ovlivňování herců a diváků, přičemž můžeme hovořit o možnosti zpětné vazby. Pro existenci divadla je herecká kreaace a přítomnost diváka nezbytným předpokladem. Oproti tomu filmové a televizní herectví má rysy,

kteřé vyplývají z toho, že herec netvoří v přímém kontaktu s divákem, tak jak je tomu v divadle.

V divadelním herectví jde v základu o to, aby vše, co se na něm odehrává bylo určitým způsobem zvýrazněno, podpořeno a zesíleno – hercův pohyb, tvorba gesta, mimika, intenzita hlasového projevu, precizní artikulace, míra stylizace. Samozřejmě můžeme ještě hledat rozdíly mezi malými a velkými divadly, mezi klasickou činohrou a alternativní scénou. Všechny výše zmíněné aspekty divadelního herectví jsou u filmového herectví spíše utlumovány. Ve zkratce: hercův projev před kamerou by měl působit co nejvíce přirozeně, protože kamera, pokud je zaměřena na hercův detail, může zachytit i nejskrytější myšlenkové pochody odrážející se v hercově výrazu či v očích.⁶⁰

Často se používá výrok: „nic nehraj“, což pro mě, jako pro herečku, je stále nezpracovatelným „pokynem“. Navíc je filmové herecké umění podřízeno technickým zvláštnostem jednotlivých médií. Na rozdíl od divadelního výkonu výsledný obraz filmového hereckého výkonu je dotvářen režisérem, záleží na jednotlivých záběrech, způsobu nasnímání scén a konečném střihu.

Sice jsme ve ŠY hráli s myšlenkou na kameru, nicméně k filmovému herectví jsme měli daleko. Když se na to zpětně podívám, hrála jsem v rámci ŠY stejně jako v jiných představeních Studia Ypsilon čili přikláním se k divadelnímu herectví, které ale nesplňovalo všechny aspekty, které jsou pro divadlo podstatné. Byla to zkrátka kombinace divadelního herectví s filmovou technikou.

Hraní před divákem sebou nese odlišné emoce a pravidla než hraní před kamerou v rámci filmové tvorby. Když je přítomen divák hraje pro něj a s ním. Navíc on přijde dobrovolně a očekává zážitek. U virtuálních forem, jako je streaming, je pravděpodobné, že se z pohodlí svého domova kouká, zaháněje karanténní nudu.

6.4.3 Hraní v roušce

Poměrně zákeřná záležitost byly roušky. Ze začátku, za mě tedy primárně kvůli strachu z nakažení, jsme roušky poctivě nosili. Ale s narůstajícím zápallem a potřebou rychle a efektivně řešit situace, nás roušky začaly omezovat až jsme je na zkouškách nakonec vůbec nenosili. Po příchodu do divadla jsem totiž tak nějak přirozeně měla pocit, že se ocitám ve světě, kde karanténa ani nějaký Covid-19 neplatí. Ovšem na

---

⁶⁰ Divadelní, filmové a televizní herectví Jiřiny Jiráskové. [online]. Dostupné z: file:///C:/Users/Lenovo/AppData/Local/Temp/DPTX_2010_1_0_129290_0_96026-2.pdf

přímý přenos jsme si roušky museli nasadit. Což s sebou přineslo několik úskalí. Za prvé, rouška a port nejdou vůbec dohromady. Rouška neustále port kontaktuje a tím vytváří nežádoucí zvuk. Za druhé rouška sama o sobě omezuje člověka v přirozeném dýchání, což byl asi největší problém. Problém s dechem samozřejmě omezoval mluvu a o zpěvu ani nemluvě. Bylo tedy potřeba až přehnaně artikulovat. Asi nejzajímavější objev pro mě byl, co taková rouška dokáže udělat s fyzickým projevem. Najednou jako bych jste ztratila veškerou mimiku a přirozeně jsem začala mluvit tělem. Je to v podstatě práce s maskou. Nebo alespoň já bych to k tomu s docela čistým svědomím přirovnala. Měla jsem pocit neviditelnosti, a tak nezbývalo zapojit všechny smysly o 100 % více.

Nejsdělnějším faktorem se stala řeč těla. Samozřejmě již zmíněná nutnost více artikulovat a mluvit hlasitěji. To se dělo tak nějak přirozeně. Zkrátka, když vám někdo zacpe nos, přirozeně začnete dýchat pusou.

Po zhlédnutí záznamu ŠY jsem si zpětně uvědomila, jak se mi svobodněji hrálo s pocitem, že jsem „schovaná“. Má to dost podobný efekt, jako když si člověk na ulici nasadí černé brýle a tím získá jakýsi pocit anonymity. Vytratila se má běžná autocenzura a místo umělce, který „někoho“ hraje, jsem si připadala jako malé dítě, které si „na někoho“ hraje. Tyto pocity byly ještě více umocněny fyzickou nepřítomností diváka.

6.4.4 Míra improvizace

Každý díl byl rozdělen do několika částí. Úvod a přivítání – tam bych hovořila o 50 % improvizaci. 50 % byly například nějaké návaznosti z předchozího dílu – ve smyslu „pamatujete, jak jsme v minulém díle hovořili o tom a tom? Tak dnes se to třeba rozuzlí“ nebo nějaké narážky na příchod na jeviště. A samozřejmě také seznámení s tím, co nás v daném díle čeká. V edukativní části, která se týkala samotných vyjmenovaných slov, se improvizovat téměř nedalo, cílem bylo zopakovat vyjmenovaná slova, sdělit výjimky, případně upozornit na chytáky.

Míra improvizace se v jednotlivých dílech lišila. Někdy jsme měli větší prostor pro „vyblbnutí se“ s tím, že pohádka nebyla technicky ani obsahově náročná. Nicméně příběh, byť neměl nikdy fixní text, musel dávat smysl. Čili věděli jsme odkud kam dojít, co je potřeba sdělit, abychom se dobrali k pointě. Samozřejmě důsledek improvizace jsou občasná „vatová“ místa, kde jsme čekali na to, až si druhý vzpomene na to, co bude následovat! Občas jsme si také skákali do řeči. Ale myslím si, že to bylo v

přijatelné míře, vzhledem k tomu, že bylo evidentní že se nejedná o nazkoušený tvar. To dodávalo celému tvaru čerstvost.

6.5 Podpora ze strany Ypsilonky

Měli jsme k dispozici vše, co jsme potřebovali. Jeviště, fundus, rekvizity nástroje. Technici, kteří se tam objevovali dva dny v týdnu, nám doslova udělali, co nám na očích vidí. Měli jsme novou PR **Andreu Machovou**, která se starala o propagaci, komunikaci s diváky, rozesílání dárků apod. Když jsme potřebovali třeba ušít speciální roušky k nějakému dílu, pomohla nám buď paní ekonomka Blanka Pechová nebo tajemnice Marína Čerbačeská. V průběhu nás také začal podporovat magistrát hlavního města Prahy, který nám poslal sponzorské dary ve formě sladkostí a časopisů pro děti, kterými jsme pak děti obdarovávali. Panovalo tam takové příjemné vzájemné „plácání po ramenou“.

6.6 Propagace a PR

Propagaci a PR plně vyřizovala Andrea Machová, která se této činnosti věnuje již několik let. Ovšem s Ypsilonkou začala spolupracovat až na začátku pandemie. Propagace Školy Ypsilon probíhala z největší části formou placené reklamy na sociální síti Facebook. U placené reklamy lze nastavit, komu se bude reklama zobrazovat. V telefonickém rozhovoru, který jsem s Andreou Machovou na dané téma vedla dne 3. srpna 2020 (až po odvysílání posledního dílu ŠY), mi Andrea sdělila, že cílila primárně na umělecké sféry. Ještě dodala, že díky placené reklamě se podařilo získat cca 3000 nových facebookových fanoušků samotné Ypsilonky. Andrea tvrdí, že je to vždy tak trochu alchymie. Je třeba opravdu propagovat kde se dá a zabere to spoustu času - Např. ještě Rozhovor se scénografem Ondřejem Zichou a autorem myšlenky Janem Večeřou v **Českém rozhlasu 2**. Odkaz na ŠY např. na portálu divadlo.cz., na portálu ministerstva kultury, portál městské části Praha 1, nebo na informuj.cz.

Andrea také oslovovala potenciální diváky přes e-mail, kde už se zaměřovala na cílovou skupinu, což byly hlavně děti, navštěvující 3. základní školy. Sama má dceru, která spadá to této věkové kategorie a již několik let se věnuje mimo jiné PR pro dětská divadla, a tak využila svých získaných kontaktů. Skrze e-mail oslovovala základní školy a nabízela možnost sledování Školy Ypsilon jako jakousi náhradu za výuku. Svěřila se, že je nemožné oslovovat přímo děti, což je logické. Děti v této věkové kategorii nemají přístup k sociálním sítím. Takže se děti oslovují skrze rodiče/pedagogy. Čili „nechytne-li“ se dospělý, který dětem tuto možnost

zprostředkuje, nelze s účastí dětí počítat. Samozřejmě v dnešní době si i děti, které kvůli věku, nemohou na sociální sítě, cestu najdou. Ovšem pokud si ji najdou, pravděpodobně nevyhledávají edukativní/zábavné pořady typu ŠY.

Andrea také komunikovala s diváky, kteří zasílali obrázky či odpovědi na zadané otázky/úkoly z uplynulého dílu ŠY. Tam opět zmiňuje důležitost přítomnosti a angažovanosti dospělého diváka. Cituji: *„Záleží na příklad na tom, jak moc je maminka, která s dítětem sleduje pořad, unavená. Někdy se jí prostě obrázek nebo odpověď poslat nechce nebo na to zapomene. Jako třeba já!”* Dítě potom ztrácí motivaci sledovat další díl, když nemůže očekávat, že se jeho výtvar v pořadu objeví a budou za to odměněny. To si myslím, že pro ně byla asi největší motivace pro sledování dalších dílů.

Přesné vymezení cílové skupiny a z toho pramenící efektivní propagace, se ukázalo v případě ŠY jako šťastný krok a jeden z hlavních klíčů k diváckému zájmu. Poněkud jiná situace byla v jiných divadlech. Kmenový režisér pražského **Národního Divadla Jan Frič** mi v telefonickém rozhovoru, který se mj zabýval pravidelně streamovanými debatami s názvem *#kulturajenárod*, jenž vznikly pod hlavičkou pravidelného cyklu *ND Talks* v souvislosti s koronavirovou situací sdělil, že hlavním problém spočíval v nedostatečně definované cílové skupině. Jeho slovy: *„Nedokázali jsme se shodnout na tom, jestli pořad bude pro odbornou veřejnost nebo pro širokou veřejnost.“* Pokračuje: *„Otázka, pro koho to děláme, padla několikrát, ale chodili jsme okolo ní potichu.“* Myslím si, že cílová skupina v případě *#kulturajenárod* byla daná samotným formátem a obsahem debat. Namítla jsem: *„I kdyby byla sebelepší propagace a širší zacílení, myslím si, že by to nejspíš asi zajímalo jen lidi, které zajímala problematika divadel, umění vůbec v době koronaviru.“* Jan Frič si ale myslí, že jsem to pojala z druhé strany. Odvětil: *„Jdete na to z druhé strany. Vy vlastně říkáte, že na základě toho, co jsme vyprodukovali, nám vznikla cílová skupina. Ale v tomto případě to mělo být naopak.“* Myslím si, že tato otázka by snesla ještě další diskuse na základě dalších zkušeností.

Lépe si umím odpovědět na otázku propagace. Na základě počtu zhlédnutí pod jednotlivými díly ŠY, propagace zafungovala dobře. Pokud bych měla srovnávat opět s ND, odkážu na slova Jana Friče: *„Obecně neumíme moc vstoupit do světa, sociálních médií... máme v ND spoustu PRistů a řeší to spíše tiskem plakátů... začal koronavirus, internet se ještě více využíval a my jsme teprve zjišťovali, co to je a jak to funguje... Myslím si, že ale problém nebyl ani tak v tom, že bychom neuměli PR – to je jedna věc... ale mi nerozumíme internetu a jak vůbec se ty věci šíří.“*

Pravdou je, že ani Ypsilonka do té doby neměla zkušenosti s šířením divadelní tvorby po internetu. Co se týče internetové propagace, ta se s příchodem krize výrazně zefektivnila díky zkušenostem nové externí PR Andrey Machové.

6.7 Sledovanost a zpětná vazba

Asi nejvíce nás vždy zajímala sledovanost dílu. Ta přítomná. Ke zpětné/ ještě malinko stoupající sledovanosti se zatím vyjadřovat nebudu. Sledovanost viditelná těsně po vysílání, ta nás zajímala. I když vlastně neurčovala úspěšnost. Možná předchozího dílu, který mohl motivovat diváka nebo naopak demotivovat ke shlédnutí dalšího. Zpětné reakce byli pozitivní. V čem se lišily, byl jejich počet, který se proměňoval díl od dílu. Vždy přicházely od rodičů/dospělých, kteří s dětmi (pravděpodobně někteří i bez dětí) náš pořad sledovali.

Před každým dílem jsme se v podstatě bránili nějakému očekávání. Nechávali jsme se překvapit. Po každém díle přišla satisfakce už jen z toho, že to proběhlo a že to mělo nějakou hodnotu a sdělení. To ovšem byla jen naše dedukce. To, jaký skutečný úspěch měly jednotlivé díly, jsme se dozvídali prostřednictvím zpětných reakcí v podobě odpovědí na námi zadávané úkoly, které děti a jejich rodiče měli možnost posílat na facebookové stránky pořadu. Čím více splněných úkolů, tím se jevil díl úspěšnější. Ovšem ani základě toho nelze definitivně určit úspěšnost daného dílu.

Primárně jsme to byli my, kdo nám dával zpětné reakce...ale ne nijak zásadně. Spíš jsme jen zhodnotili, co se nepovedlo anebo čím jsme se navzájem překvapili. Bylo to spíš takové sdělování zážitků než dávání si zpětné vazby ve smyslu opírání se o ní v dalších dílech. Zpětnou vazbu nám také dávali lidé od streamu. Ti se vždy pobavili. Občas jsme mohli být svědky toho, že mají co dělat, aby se jim smíchy neroztřásla kamera. Takže teď si uvědomuji, že když jsem psala o absenci průběžné zpětné vazby, nebyla to tak docela pravda. Na druhou stranu ne vždycky byla konstelace na to vnímat streamovací partu v hledišti.

Pozitivní zpětné vazby nám dodávaly ubývajícím energii. Zároveň s tím rostl pocit uspokojení z toho, že to má smysl. A nejen pro nás co do sebeuspokojení a vlastního vytržení z hrůzné reality...ale měli jsme příjemný pocit z toho, že naše činnost pravděpodobně dělá radost druhým, kteří jsou na pomyslném konci virtuálního tunelu.

První díl zaznamenal slibný počet zhlédnutí – 3176. Sledovanost ovšem díl od dílu klesala. Největší pokles jsme zaznamenali v druhém díle, kdy sledovanost klesla téměř o polovinu. Od druhého do čtvrtého dílu klesala zhruba o čtvrtinu až třetinu, následně se držela přibližně v rozmezí 500-700 zhlédnutí.

Obsáhlý rozhovor s Janem Fričem vybízí ke srovnání sledovanosti ŠY s *#kulturaje narod/ND Talks*. Ostatně sledovanost byla primární podnět k rozhovoru s ním, který mi vnukla vedoucí mé diplomové práce **Marta Ljubková**. V obou případech (ŠY, *#kulturajenarod*) měla sledovanost podobně sestupnou tendenci. Na otázku, zda si Jan Frič myslí, že v konečném důsledku měla *#kulturajenarod* nízkou sledovanost, odpověděl: *„Otázka je, jestli sledovanost byla nízká. Pro mě bylo zajímavé, že vlastně ty debaty nebyly pro širokou veřejnost, ale šly spíše dovnitř té odborné veřejnosti. Takže ona ta sledovanost tak malá nebyla, ale byla malá cílová skupina. A to se nám taky PR snažili vysvětlit, že proto musíme zvolit např. Pohlreicha, abychom oslovili širší publikum.“* Vrátil se však i k možnosti: *„Také je možné, že jsme vůbec nepochopili, co je to ten internet.“* Vzápětí dodal *„Nepochopili v tom smyslu, že my jsme dělali spíš televizí pořad vysílaný na internetu, a ne internetový pořad...resp. formát pro stream. Myslím, že zkrátka ten formát pořadu nebyl domyšlený pro ten internet.“*

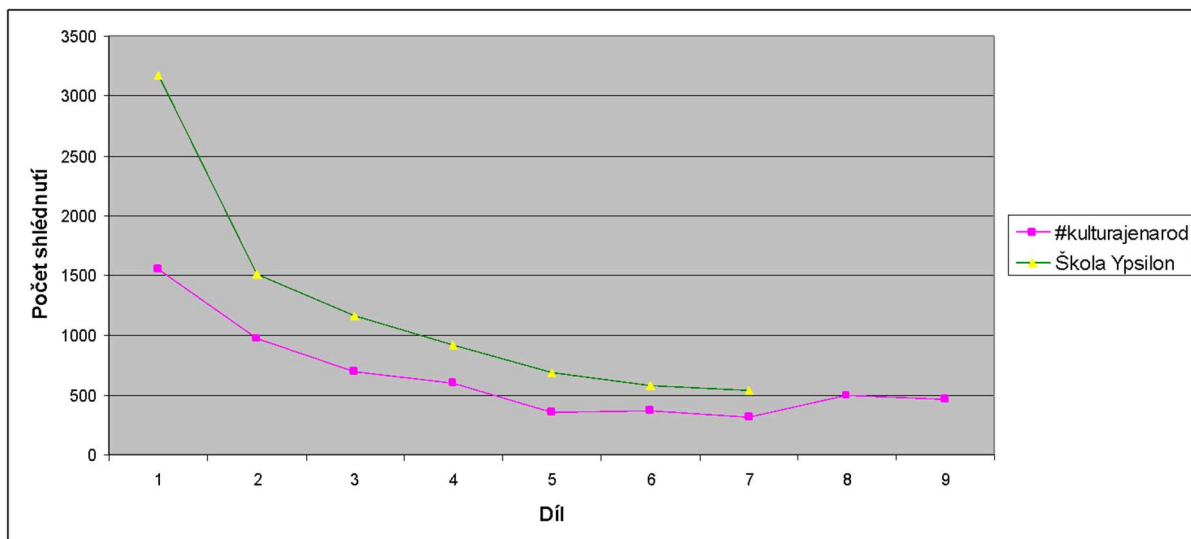
Přestože křivky sledovanosti měly u obou pořadů podobný průběh, překvapilo mě, že ŠY měla nakonec celkem větší sledovanost, než *#kulturajenarod*, když bereme v potaz velikost obou divadel i to, že ŠY měla, byť přesně vytyčenou, tak malou cílovou skupinu. Zřejmě počty shlédnutí ŠY opět dokazují pozitiva vymezení cílové skupiny a adresné propagace. Následující tabulka s grafem srovnává sledovanost obou pořadů.

Tabulka (1): Srovnání sledovanosti ŠY s *#kulturajenarod*

#kulturajenarod				Škola Ypsilon			
Díl	Počet shlédnutí k 11.8.2020	Datum streamu	Název dílu	Díl	Počet shlédnutí k 11.8.2020	Datum streamu	Název dílu
1	1557	23.IV	Restart	1	3176	01.IV	VS*/B
2	975	30.IV	Finance	2	1507	8.IV	VS/L
3	698	07.V	Region	3	1167	15.IV	VS/M
4	608	14.V	Open Air	4	924	22.IV	VS/P
5	360	21.V	Politika	5	683	29.IV	VS/S
6	368	28.V	Spolupráce	6	584	06.V	VS/V
7	319	04.VI	Téma	7	542	13.V	VS/Z
8	495	11.VI	Média				
9	469	18.VI	Ministr				
Celkem	5849			Celkem	8583		

*VS=Vyjmenovaná slova

Graf (1): Srovnání sledovanosti ŠY s #kulturajenarod

Možné faktory ovlivňující sledovanost bych shrnula následovně:

- Časy vysílání
- Den vysílání
- Cílová skupina
- Téma a délka jednotlivých dílů
- Zvolený žánr
- Atraktivita předchozího dílu
- Propagace
- Postupné uvolňování karanténních opatření
- Počasí
- Celkový počet dílů (co do celkového součtu zhlédnutí)
- Popularita na internetu před krizí

Chtěla bych se pozastavit u posledního faktoru, který vypovídá o tom, jak byla sledovanost v době karantény ovlivňována tím, do jaké míry bylo divadlo (soubor, osobnost) aktivní a známé na internetu a sociálních sítích ještě před vypuknutím krize. Jako typický příklad zde může sloužit ostravské **Divadlo Mír**. Například jeden z prvních dílů souboru *Tři Tygři – Pražskej týpek ve Vostravskám džymu*, odvysílaný na *YouTube* kanálu dne 23. března 2020, má k dnešnímu dni (17. 8. 2020) **1 805 991** zhlédnutí. Zatím stojí skutečnost, že již v té době měli se streamem dlouhodobou zkušenost a své publikum.

6.8 Osobní ohodnocení projektu

Podle mě Škola Ypsilon vykazovala mnoho rysů divadelní tvorby. Nebyla však typickým divadlem. Stejně ale ani nemohu tvrdit, že byla ryze televizní tvorba. Asi bych to popsala jako divadlo bez diváka tvořené pro zprostředkování skrze kamery. Jako účinkující jsme k tomu určitě přistupovali jako k divadlu, avšak daná omezení nás občas vedla k uplatňování jiných forem sdělování a hereckých technik.

Pravdou je, že Ypsilonka má již léta vypěstovaného, řekněme, tradičního diváka v nějakém věkovém průměru a těžko se to bude měnit. Avšak nemůžeme popřít možnost, že např. mladí rodiče, kteří se se svými ratolestmi dívali na ŠY, nemohli zauvažovat o tom, že by Ypsilonku po tom, co viděli během livestreamu, navštívili.

7 Závěr

7.1 Úvaha do budoucna

Protože Covid-19 s námi žije dál, považuji za důležité položit si otázku, zda bychom do toho šli znovu v případě další karantény.

Já osobně ano. Od začátku karantény na mě padala tíha světa a doslova mě paralyzoval strach z toho co bude. Škola Ypsilon pro mě tedy byla v první řadě vysvobozením z karanténny deprese. Navíc musím uznat, že Škola Ypsilon pro mě byla novou hereckou zkušeností. Pravdou je, že se mohu jen domnívat jaká by byla příští motivace. Ale troufám si říct, že bych se sama zamýšlela nad tím, proč to dělám. Myslím, že by záměr byl mnohem jednoznačnější. Pokud by nás tahle zkáza zasáhla podruhé, asi bych zvolila jiné téma. Výmluvnější o této době/o současné situaci. Možná téma vyzývající lid k nějakému hlubšímu zamyšlení se nad sebou, nad hodnotami, nad světem. Pokud bych já sama na to měla energii. Nebo možná bych zaujala sobecké stanovisko „musím přežít“ a nehleděla bych na to, jestli svým sdíleným uměním někoho těším nebo mu pomáhám vymanit se z karanténny deprese. Uvidíme! Ale co mohu s jistotou říci je, že sociální izolace, která nás postihla vnímám s efektem, který má podobné účinky jako hladovění.

7.1.1 Zpětný vliv ŠY na Ypsilonku

Jakákoliv činnost byla v tomto období pro divadlo prospěšná. Divadlo Ypsilon je na divadelním trhu už poměrně dlouhou dobu. Přesně 56 let. Čili podle mě bylo širším okolím pozitivně vnímáno, že Ypsilonka drží dech s ostatními aktivními divadly.

I když nám chybí přesná data, není vyloučené, že by Ypsilonce díky ŠY mohlo narůst dětské publikum. Minimálně to odstartovalo možnost, začít si dětského diváka pěstovat. Ale Jan V. říká, že jsme zatím udělali jakousi podestýlku a je to tedy na delší běh.

7.1.2 Transformace ŠY

Už teď víme, že Studio počítá se ŠY jako se součástí dramaturgického plánu v následující divadelní sezóně. Nikoli však ve streamované formě, ale v klasickém jevištním provedení. A právě z toho důvodu jsme se v průběhu této práce sešli s Janem Večeřou a debatovali o tom, jaké změny nás v souvislosti s transformací ŠY na představení „na živo“, čekají.

Až přijde čas přijít s řešením, v první řadě bude potřeba společně prokonzultovat, v čem shledáváme největší potenciál pro klasický jevištní tvar a budeme se snažit najít způsob/formu, jak to zrealizovat. Jan Večeřa si to představuje jako „otevřené“ odpoledne či večer, kdy diváci budou moci nějakým způsobem zasahovat do představení, soutěžit nebo nějakým způsobem ovlivňovat vývoj představení. Jan: *„Bude to pravděpodobně takové ‚setkávání‘ pro děti s písničkami a scénkami.“* To se mi, stejně jako Janovi, jeví jako nejzdravější tvar pro zachování původního sdělení ŠY.

Co se týká cílové skupiny, kterou jsem se již zabývala v kapitole č. 6.2, tak si myslím, že by možná bylo potřeba dětského diváka více prozkoumat, abychom dokázali udržet jeho kontinuální zájem a pozornost během celého představení. Oproti divadlu, může dítě sedící u počítače, pokud ho pořad nebaví „přepnout“ na jiný program nebo změnit činnost. Já si myslím, že je důležité, abychom si řekli, zda ŠY:

- bude cílit opravdu jen na 3 stupně ZŠ (vycházejíc z tématu vyjmenovaných slov) a pojmem ŠY jako odlehčený náhradní dopolední program za výuku,
- bude cílit na základní školy obecně, anebo
- bude odpoledním/večerním představením pro děti a rodiče.

V definování a přizpůsobení představení cílové skupině bych byla důslednější než při streamované verzi. Myslím, že odchylky, které se týkají právě způsobu „hraní“ a správného vymezování toho, co a komu chceme sdělovat se ve streamu, který ještě ke všemu probíhal v čase karantény, dají přehlédnout nebo odpustit. V divadelním pojetí, obávám se, to tak snadné nebude. Jan se tomu nepatrně brání, protože, jak už jsem v práci zmínila, není zastáncem přehnaného definování „co pro koho je zábavné“, potažmo co je kdo schopný pochopit.

Ve streamované verzi fungovalo jakési schéma podle, kterého jsme se řídili: příběh/pohádka, píseň, edukativní okénka (opakování daných vyjmenovaných slov), vyhlašování soutěží. Tyto části, byť na sebe nějakým způsobem navazovaly, fungovaly ale v důsledku odděleně. U divadelní verze ŠY bychom tyto části rádi smysluplně propojovali. Obávám se, že pokud bychom se drželi původního schématu, mohl by představení „padat řemen“. Rádi bychom tu edukativnost nějakým způsobem proměnili v ještě větší hravost. Ovšem jak to přesně provedeme, zatím nedokážeme říct.

Dalším naším cílem je zachovat esenci streamované ŠY, což je nějaká civilní podoba, ve které lidé vstupují do říše vyjmenovaných slov.

Co se týče herectví jako takového, asi nejvíce záleží na tom, jak se covidová situace bude vyvíjet a zda např. nebudeme muset hrát v rouškách. Ale chtěli bychom zachovat proměnlivé herectví.

Po celou dobu ŠY jsme v sobě měli jakousi dětskou naivitu, která podle mě pramenila z nevědomosti, do čeho se pouštíme, a zůstala s námi po celou dobu, samozřejmě mírně degradovaná přicházejícím vyčerpáním. Obávám se, že nyní už víme, do čeho se pouštíme, a že se zmíněnou naivitou, která přidávala ŠY na autentičnosti, a troufám si říct na „vřelosti“, nemůžeme počítat. Ale existuje varianta, že nás i tato nová zkušenost obohatí a nabídne něco, o čem momentálně nemáme zdání. Vše se ukáže následující sezónu.

7.2 Otázky a obecná shrnutí

1. *Do jaké míry splňuje divadlo zprostředkované na sociálních sítích - bez přítomnosti všech aktérů v čase a prostoru a navíc limitováno technikou přenosu - kritéria kladená na divadelní umění?*

Divadlo je dialog mezi jevištěm a hledištěm. Recipientem je fyzicky přítomný divák, s jehož absencí chybí bezprostřední zpětná vazba. Divadlo, zprostředkované na dálku digitálními prostředky, tuto vlastnost postrádá. Divadlo předem promyšlené právě pro zprostředkování na dálku ani nepočítá s bezprostřední zpětnou vazbou, a navíc je limitováno technikou přenosu. Přesto zkušenost s koronavirovou krizí a s ní spojenou sociální izolací ukazuje, že toto nemusí být nutně handicap a že divadlo již jistou dobu jde tímto směrem a bude pravděpodobně vždy se snažit prorazit k divákovi i prostřednictvím nových technologií a z nich pramenících nových formátů. Tímto způsobem vzniklý divadelní projev podle mého názoru nemůže plně vynahradit klasickou divadelní tvorbu.

2. *Mohou formy divadelní tvorby a její sdílení, vzniklé během koronavirové krize přežít i v normálních časech?*

Nově vzniklé způsoby divadelní tvorby a jejího zprostředkování příjemcům se zdají být životaschopné, což ostatně vyplývá z vývoje moderního divadla v době neustálého rozvoje informačních technologií dokonce ještě před současnou krizí. Životaschopnost nově vzniklých formátů zřejmě závisí na jejich schopnosti stále oslovovat dostatečné množství diváků, kteří s radostí přijmou tyto nové formy. Podle mého názoru bude nezbytné více experimentovat s kombinováním různých druhů umění – divadla, filmu, digitálních triků, živých a předtočených vstupů atd.

3. Mohou divadla a divadelní soubory přežít v nově vyvstalých či dlouhodobě trvajících omezeních?

Bude-li to vyžadovat mimořádná situace, pravděpodobně budeme nuceni přijmout variantu, kdy se divadelní tvorba bude sdílet jen prostřednictvím internetu či televizních přenosů. Z tohoto pak plyne otázka, k čemu nám budou sloužit samotné prostory divadel, navzdory tomu, že téměř všechny profese s divadlem spojené mohou přežít i nadále. Není tedy vyloučené, že by se divadla začala orientovat na jiné činnosti. Tato myšlenka je spíše futuristická, ale možná se stane aktuálním tématem za nepříliš dlouhou dobu, byť je pro mne dost těžko přijatelná, a navíc si neumím představit, na jaké jiné činnosti by se divadla mohla orientovat. V každém případě by tento proces byl nejspíš pozvolný.

4. Odpovídá míra aktivity, vynalézavosti a ochoty experimentovat během krize skutečnému potenciálu českého divadla?

Na základě průzkumu provedeného při psaní této práce, a ve srovnání se světem, přikláním se k názoru, že jsme ve vynalézavosti a ochotě experimentovat během krize zůstali poněkud přízemní. Svět začal cílevědomě využívat vymožeností moderních technologií a přijal nové formy propojující divadelní tvorbu s televizní a filmovou. Přitom se česká republika sebevědomě pohybuje v oblasti mediace divadla⁶¹.

5. Co všechno přináší divadlo v době krize herecké profesi?

Já osobně jsem v sobě objevila schopnost fungovat i ve stavu, kdy jsem byla paralyzovaná strachem z nakažení koronavirem a také strachem z toho, jak se celá situace bude vyvíjet. Zjistila jsem, a to je pozitivní, že jsem schopna fungovat a chci fungovat i s vědomím nějakého rizika. Po profesní stránce jsem se díky ŠY naučila jednat rychle, být přítomná a možná, že jsem si své práce začala více vážit. Navzdory tomu, že na začátku karantény, kdy jsem se ocitla sama se sebou, jsem o ní pochybovala.

Myslím si, že spoustu herců odemklo nebo si uvědomilo svůj autorský potenciál. Přeci jen jsme za těchto okolností mohli více tvořit s volnou rukou, jelikož jsme byli

---

⁶¹ „V moderním slova smyslu však myslíme medialitou divadla vstup dalších, vesměs nových médií, filmu, digitální natáčecí techniky, reprodukováného zvuku. S tím úzce souvisí problematika živosti – „liveness“ – divadla a jeho teatralita a performativita. Medialita divadla je jedním z nejprogresivněji se rozvíjejících teoretických oborů.“ **Základy teorie divadla**, studijní text pro kombinované studium, Andrea Hanáčková, Olomouc 2013.
Katedra divadelních a filmových studií [online]. Copyright © [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://kdfs.upol.cz/fileadmin/userdata/FF/katedry/kdu/dokumenty/Hanackova-Zaklady-teorie-divadla.pdf>

sami autoři, herci i režiséři pořadu. Podle mě každý herec má jistý autorský potenciál a ten právě dostal větší prostor.

Celá situace okolo koronaviru mě donutila přemýšlet nad tím, zda to nebyl jen moment k tomu, jak se zastavit. A hlavně zda to nebyl důkaz toho, že dnes se všeho produkuje strašně moc. Ať už se bavíme o jakémkoli průmyslu včetně toho divadelního. Jestli už náhodou kvantita nepřevyšuje kvalitu. Nebyl náhodou koronavirus poslední záchrannou možností, jak se zastavit a popřemýšlet nad budoucností?

8 Literatura a použité zdroje

- Vývoj událostí v čase – Aktuální informace o COVID-19. *Aktuální informace o COVID-19 – Oficiální informační portál Ministerstva zdravotnictví České republiky* [online]. Copyright © 2020 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/vyvoj-udalosti-v-case/>
- Koronavirus a OSVČ - Co se změnilo pro vás? – Kurzy.cz. *Kurzy.cz* [online]., <https://www.kurzy.cz/investice/koronavirus/osvc/>
- Broadway is now officially closed until 2021. *Time Out | Best Things To Do and Events In Cities Worldwide* [online]. Copyright © 2020 Time Out America LLC and affiliated companies owned by Time Out Group Plc. All rights reserved. Time Out is a registered trademark of Time Out America LLC. [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.timeout.com/newyork/news/broadway-will-officially-stay-dark-until-2021>
- West End confirms closure until at least August | WhatsOnStage. *Theatre shows, special offers, news, reviews and more | WhatsOnStage* [online]. Dostupné z: <https://www.whatsonstage.com/london-theatre/news/west-end-closure-august-covid-lockdown-51712.html>
- When will London theatres reopen and how will they adjust to post-lockdown life? | London Evening Standard. *London News | London Evening Standard - London's newspaper* [online]. Dostupné z: <https://www.standard.co.uk/go/london/theatre/london-theatre-reopen-coronavirus-lockdown-lifted-a4433986.html>
- Art + Museum Transparency on Twitter: "This will be a thread for tracking museum layoff news. Not interested in doom-posting, but this info seems imp to track so we can all see which staff are hit hardest, which leaders take pay cuts, who's being transparent, etc. Please send links / mute if you need. #museumlayoffs". *Wayback Machine* [online]. Copyright © 2020 Twitter [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20200325185649/https://twitter.com/AMTransparency/status/1242869675425443840>
- Coronavirus: The show can't go on! How much will Italian actors, companies and theatres lose? | Euronews. *Latest breaking news available as free video on demand | Euronews* [online]. Copyright © euronews 2020 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.euronews.com/2020/03/17/coronavirus-the-show-can-t-go-on-how-much-will-italian-actors-companies-and-theatres-lose>
- Australia Council announces \$112M investment over four years in small to medium arts organisations | Australia Council. *Home | Australia Council* [online]. Dostupné z: <https://www.australiacouncil.gov.au/news/media-centre/media-releases/australia-council-announces-112m-investment-over-four-years-in-small-to-medium-arts-organisations/>
- Arts Council England Has Launched a \$190 Million Emergency Relief Package for Creative Organizations and Artists. *artnet News | The Global Art Market Newswire* [online]. Copyright ©2020 Artnet Worldwide Corporation. All Rights Reserved. [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://news.artnet.com/art-world/arts-council-england-emergency-relief-fund-1814829>
- Arts Groups, Facing Their Own Virus Crisis, Get a Piece of the Stimulus - The New York Times. *The New York Times - Breaking News, World News & Multimedia* [online]. Copyright © [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/03/24/arts/coronavirus-arts-bailout.html>
- Divadlo v době koronaviru – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadlo-v-dobe-koronaviru>

- German theatre company performs in a car park due to coronavirus restrictions | Euronews. *Latest breaking news available as free video on demand* | Euronews [online]. Copyright © euronews 2020 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.euronews.com/2020/05/24/german-theatre-company-performs-in-a-car-park-due-to-coronavirus-restrictions>
- Theatre in Quarantine. [online]. Dostupné z: <http://www.joshuawilliamgelb.com/theater-in-quarantine>
- TiQ / The 7th Voyage of Egon Tichy / Co-Produced by Sinking Ship - YouTube. YouTube [online]. Copyright © 2020 Google LLC [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=K6llmZRh19M&list=PLs-asrkF9DAMecjknIPPTDoMCUiRdhPe0&index=1>
- ZoomTime [SMUTA]: digital theatrical serial from CCA "DAKH". «ДАХ Діму» / театральна школа для дітей та підлітків при «ЦСМ ДАХ» [online]. Dostupné z: <https://dakh.space/zoomen>
- Quarantine Theatre – Anacortes Community Theatre. *Anacortes Community Theatre – Anacortes Community Theatre* [online]. Dostupné z: <https://acttheatre.com/quarantine-theatre/>
- Streaming theater production: 'Unprecedented' will respond to pandemic - Insider. *Insider* [online]. Copyright © Bram Stein. License [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.insider.com/streaming-theater-production-unprecedented-will-respond-to-pandemic-2020>
- Deutsches Theater Berlin - Radar Ost Digital. *Deutsches Theater Berlin - Aktuelles* [online]. Dostupné z: <https://www.deutschestheater.de/programm/a-z/radar-ost-digital/?fbclid=IwAR2A6ecXphEdVlyh7r2ihdCBgFWP1bN941I3i0MI5Uc9worYwWVV4p09Udo>
- Quarantine Theatre Fest. *Redirecting to https://www.cultureowl.com/miami* [online]. Copyright © 2020 CultureOwl [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: https://www.cultureowl.com/miami/blogs/festivals/quarantine-theatre-fest?fbclid=IwAR07xu-LAep_pUMc8LijiTDyiuBTRYSD-EtguJGWc_bgKrEL4P9THPlu9ew
- World's first 'Quarantine Theatre Festival' in the times of corona lockdown. *National Herald: Live News Today, India News, Top Headlines, Political and World News* [online]. Copyright © 2020 National Herald. All rights reserved. [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.nationalheraldindia.com/entertainment/worlds-first-quarantine-theatre-festival-in-the-times-of-corona-lockdown>
- Události, komentáře — Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1096898594-udalosti-komentare/220411000370420/>
- Zaorálkovy tragikomedie. Otevření divadel pro 100 diváků nedává smysl – Forum24. *Forum24 – Internetový deník pro šíření svobodných informací a kritickou diskusi* [online]. Copyright © 2020 Forum 24 a.s. Publikování nebo šíření obsahu je zakázáno bez předchozího souhlasu. [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: https://www.forum24.cz/zaoralkovy-tragikomedie-otevreni-divadel-pro-100-divaku-nedava-smysl/?fbclid=IwAR3TOtidv6dAQ4B5umLhiCGRf4qadbNBEp1K9wgKb2nMmMihu3kYpP_IDKM
- První divadelní představení po koronaviru. Na severu Čech hráli příznačně hru Boss Babiš | Reflex.cz. *Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie* [online]. Copyright © 2001 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z:

- <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/101208/prvni-divadelni-predstaveni-po-koronaviru-na-severu-cech-hrali-priznacne-hru-boss-babis.html>
- Uvolňování opatření | SOCR.cz. *Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR* | SOCR.cz [online]. Dostupné z: [http://www.socr.cz/clanek/uvolnovani-opatreni/?fbclid=IwAR2ei-
isbMUa4y02fdb7uwxKWoNf2oDZMzruQD8RGj27A9EboFdIGzJkXQk](http://www.socr.cz/clanek/uvolnovani-opatreni/?fbclid=IwAR2ei-
isbMUa4y02fdb7uwxKWoNf2oDZMzruQD8RGj27A9EboFdIGzJkXQk)
  - Mimořádná opatření – co aktuálně platí | Vláda ČR. *Úvodní stránka | Vláda ČR* [online]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/mimoradna-opatreni-
-co-aktualne-plati-180234/](https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/mimoradna-opatreni-
-co-aktualne-plati-180234/)
  - Divadla v karanténě (I) – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadla-v-karantene-i>
  - Jsme s vámi, vzkazují divadla, Nabízejí představení i talkshow – *idnes.cz* [online]. Dostupné z: [https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/divadlo-stream-karantena-talkshow-cirk-
la-putyka-studio-dva.A200316_100151_divadlo_ts](https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/divadlo-stream-karantena-talkshow-cirk-
la-putyka-studio-dva.A200316_100151_divadlo_ts)
  - Divadla v karanténě (I) – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadla-v-karantene-i>
  - Divadlo Mír, on-line tvorba a Covid-19 – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: [https://www.divadelni-noviny.cz/divadlo-mir-on-line-
tvorba-a-covid-19](https://www.divadelni-noviny.cz/divadlo-mir-on-line-
tvorba-a-covid-19)
  - Klicperovo divadlo baví v karanténě online vysíláním: z Podkrovní živě! | Hradec Králové.cz. *Zprávy a zpravodajství | Hradec Králové.cz* [online]. Copyright © 2000 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: [https://zpravy.hradeckralove.cz/klicperovo-
divadlo-bavi-v-karantene-online-vysilanim-z-podkrovi-zive-
43792/?searchForm-id=6&do=searchForm-ChangeSearchMenu](https://zpravy.hradeckralove.cz/klicperovo-
divadlo-bavi-v-karantene-online-vysilanim-z-podkrovi-zive-
43792/?searchForm-id=6&do=searchForm-ChangeSearchMenu)
  - Každý všední den Hovory v roušce na Facebooku a YouTube kanálu MDMB. / Aktuality / Městské divadla Mladá Boleslav. *Městské divadlo Mladá Boleslav* [online]. Copyright © Copyright 2013 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.mdmdb.cz/NewsDetail/293>
  - Divadla v karanténě (V) – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadla-v-karantene-v>
  - Divadla se stěhují na virtuální jeviště. Diváci jsou solidární, peníze zpět nechtějí - Aktuálně.cz. *Magazín - Aktuálně.cz* [online]. Copyright © [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: [https://magazin.aktualne.cz/kultura/divadlo/divadlo-karantena-
koronavirus/r~7cf271c8704011ea8972ac1f6b220ee8/](https://magazin.aktualne.cz/kultura/divadlo/divadlo-karantena-
koronavirus/r~7cf271c8704011ea8972ac1f6b220ee8/)
  - Švandovo divadlo v době karantény rozhodně nelení | DailyStyle.cz. *DailyStyle.cz | Online lifestyleový magazín* [online]. Copyright © Copyright Dailystyle.cz 2020 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: [https://dailystyle.cz/svandovo-
divadlo-v-dobe-karanteny-rozhodne-neleni/](https://dailystyle.cz/svandovo-
divadlo-v-dobe-karanteny-rozhodne-neleni/)
  - Honzík a Fany v muzeu – Národní muzeum. *Národní muzeum* [online]. Dostupné z: [https://www.nm.cz/virtualne-do-muzea/narodni-muzeum-pro-
deti/honzik-a-fany-v-muzeu](https://www.nm.cz/virtualne-do-muzea/narodni-muzeum-pro-
deti/honzik-a-fany-v-muzeu)
  - Dítě v karanténě se nenudí - Divadlo v Dlouhé. *Divadlo v Dlouhé* [online]. Copyright © 2020 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.divadlovdlouhe.cz/dite-v-karantene/>
  - Začíná nový seriál - čteme O líné babičce - Divadlo v Dlouhé. *Divadlo v Dlouhé* [online]. Copyright © 2020 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: [https://www.divadlovdlouhe.cz/novinky/zacina-novy-serial-cteme-knihu-o-line-
babcce/](https://www.divadlovdlouhe.cz/novinky/zacina-novy-serial-cteme-knihu-o-line-
babcce/)
  - „DRAK na DOMA“, interaktivní projekt Divadla Drak nabídne on-line většinu současného repertoáru | Hradec Králové. *Český rozhlas Hradec Králové*

- [online]. Copyright © 1997 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://hradec.rozhlas.cz/drak-na-doma-interaktivni-projekt-divadla-drak-nabidne-line-vetsinu-soucasneho-8165925>
- Jak děti kulturně zabavit v době pandemie? Online tipy i pro naše nejmenší | Vltava. Český rozhlas Vltava [online]. Copyright © 1997 [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/jak-deti-kulturne-zabavit-v-dobe-pandemie-online-tipy-i-pro-nase-nejmensi-8176578>
  - Koronavirová hlídka - Divadlo S+H. *Home - Divadlo S+H* [online]. Copyright © 2020 Spejbl [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://spejbl-hurvinek.cz/novinky/249-koronavirova-hlidka>
  - ČT edu, Tisíce videí pro chytrou zábavu i vědu [online]. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/>
  - UčíTelka — Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13394657013-ucitelka/>
  - The Forgotten Art of Assembly. or, Why Theatre Makers Should Stop... | by Nicholas Berger | Medium. *Medium – Get smarter about what matters to you.* [online]. Dostupné z: <https://medium.com/@nicholasberger/the-forgotten-art-of-assembly-a94e164edf0f>
  - Divadla v karanténě (II) – Divadelní noviny. *Divadelní noviny* [online]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/divadla-v-karantene-ii>
  - The Hamnet Players - Wikipedia. [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Hamnet_Players
  - Divadelní, filmové a televizní herectví Jiřiny Jiráskové. [online]. Dostupné z: file:///C:/Users/Lenovo/AppData/Local/Temp/DPTX_2010_1_0_129290_0_96_026-2.pdf
  - *Katedra divadelních a filmových studií* [online]. Copyright © [cit. 23.08.2020]. Dostupné z: <https://kdfs.upol.cz/fileadmin/userdata/FF/katedry/kdu/dokumenty/Hanackova-Zaklady-teorie-divadla.pdf>

Seznam příloh

- **List číslo 1-6:** Fotografie z pořadu *Škola Ypsilon*
- **List číslo 7:** Fotografie z projektu *Metoda*, **Deutsches Theatre**
- **List číslo 8-10:** Fotografie z experimentálního projektu *Theatre in Quarantine*, **Joshua William Gelb**
- **List číslo 11-12:** Fotografie z projektu *ZoomTime*, **Centre of Contemporary Arts „Dakh“**
- **List číslo 13:** Fotografie z experimentu *The Cast of Disne's High School Musical*, **Anacortes Community Theatre**
- **List číslo 14:** Reakce Jana Schmida na divadlo v karanténě a Školu Ypsilon

Fotografie z pořadu **Škola Ypsilon**

Fotografie z projektu *Metoda*, **Deutsches Theatre**

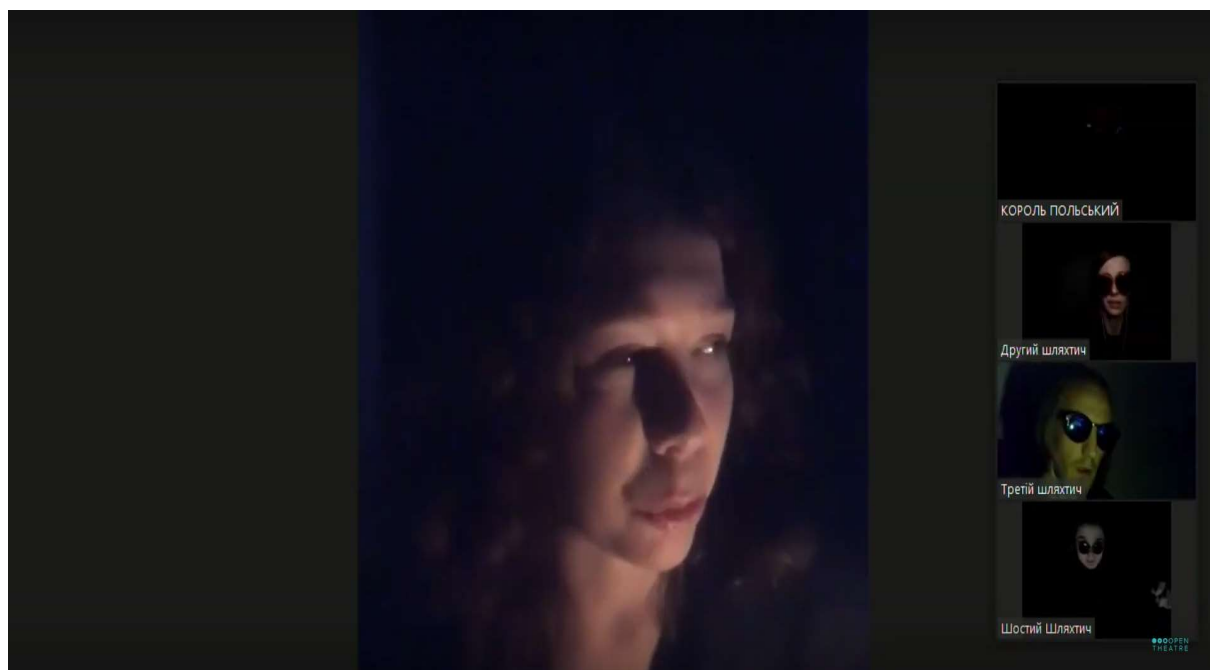
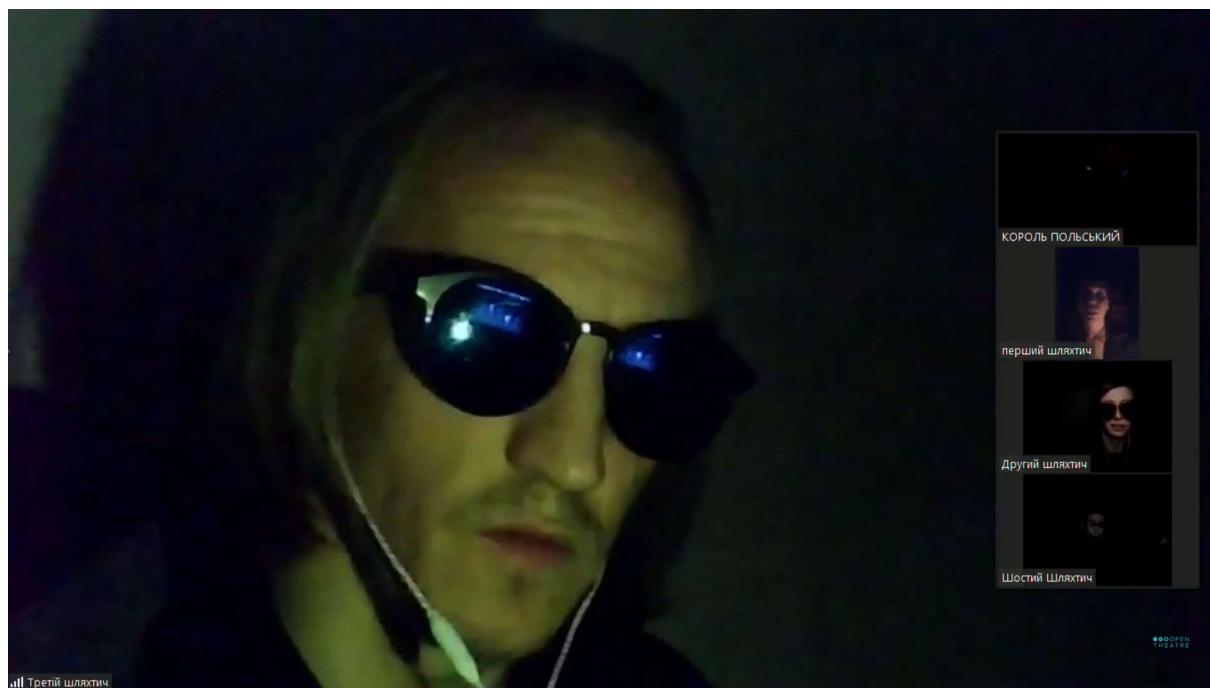
Fotografie z experimentálního projektu *Theatre in Quarantine*, **Joshua William Gelb**

Fotografie z projektu *ZoomTime*, Centre of Contemporary Arts „Dakh“

Fotografie z experimentu *The Cast of Disne's High School Musical*, **Anacortes Community Theatre**

Reakce ředitele Studia Ypsilon Jana Schmida na divadlo v karanténě a Školu Ypsilon (E-mailová zpráva ze dne 13. srpna 2020)

*Ptáte se na můj názor na dopad celé pandemie na umělecké prostředí u nás. Na to zatím nemohu odpovědět, protože to se teprve uvidí. Rozhodně to však s něčím kladně, ale i záporně pohne. Co se týká nejruznějších aktivit na poli kultury, zcela úplný přehled o tom, co se dělo v době nejhrošších chvil koronaviru nemám, ale například televizní vysílání koncertů bez diváků jsem uvítal, přestože nakonec většinou působily jen zprostředkovaně, a ne tak jako když jsme na koncertě přítomni. S různými archivy všeho možného, které byly také vysílány, to už bylo lepší. Internetových pokusů, jež by stály za zmínku, bylo však nepříliš. Troufám si tvrdit, že **Škola Ypsilon** byla v tomto ohledu ojedinělým a originálním počinem. Nebylo to přitom jen nápadem, ale i systémem práce a předem naplánovaným pokračováním. Pořad byl určen dětem a jelikož ty v té době nechodily do školy a byly doma, jejich zájem rychle narůstal. Myslím, že to bylo hlavně pro neuvěřitelnou živost pořadu, který nabízel i zpětnou vazbu, děti mohly různým způsobem reagovat, posílat kresby, básničky a jiná vyjádření. Právě tato živost byla onou jedinečností, kterou bylo přesahováno téma **VYJMENOVANÝCH SLOV** celého pořadu. Sama vyjmenovaná slova se tak stala příležitostí k dalším zábavným rozehrávkám, jež byly plné aktuálních informací, různých odskoků, ale i poučení. Navrženo na ně mohlo být zkrátka ledacos. Pořad byl přitom „za pochodu“ zpracováván tak, že při něm vzniklé básničky, písničky či malůvky otevíraly možnost vnímání skoro od předškolního věku přes pubertu až k zájmu rodičů oněch dětí, kteří se tím zřejmě také bavili. A právě tím vzniklo něco nečekaného, nevídaného. Zřejmě i proto jsme mohli být svědky kontaktů nejen z celého území Čech, ale i nejruznějších míst ze zahraničí, dokonce až ze zámoří. Sám vyzdvihuji v součtu všeho vysokou úroveň pořadu, včetně úrovně herecké ve smyslu bystré komunikace, tvůrčí improvizace a schopnosti umět si hrát na něco nebo na někoho při vytváření dějových situací. Společným jmenovatelem byla radost, temperament, vtahující elán a z toho plynoucí autenticita. A možná, že školáci i předškoláci, kteří pořad sledovali, se z něho dozvídali víc, než kdyby jen seděli řádně ve školních lavicích a cosi poslouchali. Rozhodně byli nezvykle inspirováni, což by mohlo přinést i určitá ponaučení – jak dělat věci jinak.*

Jan Schmid